

Upravitelj: Ljubljana, Pucničjeva ulica 8.
Telefon št. 51-22, 51-23, 51-24
Iskrarstvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon št. 51-25, 51-26
Podružnica: Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računski: Ljubljana, pokrajina pri pokro-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in Kz.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan čez ponedeljka
Naročnina vsak mesecno Lir 14.—,
za inozemstvo vključno s ponedeljskim je-
trom Lir 36.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5, telefon
št. 51-22, 51-23, 51-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad extra:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Osvojitve Gafse in Svetlau v Tunisu

V Tunisu 2876 ujetnikov, 169 tankov, 95 oklopnih voz, 36 motoriziranih topov, 66 raznih drugih topov, 6 letal in mnogo motornih vozil uničenih ali zaplenjenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 19. februarja naslednje 1000. vojno poročilo:

Krajevne akcije, ki so v teku v srednjem odseku tuniškega bojišča, so se nadalje ugodno razvijale in dovedle do zasedbe Gafse, ki je bila zavzeta že 15. t. m., ter Svetlana.

Italijansko-nemško letalstvo je učinkovito pripomoglo k uspehu z metaanjem bomb in obstreljevanjem s strojnimi in nizkem letu sovražnikih zbirališč čet in avtomobilskih vozil.

V teh bojih je bilo skupno ujetih 2876 ujetnikov, zaplenjenih ali uničenih 169 tankov, 95 oklopnih vozil, 36 motoriziranih topov, 66 topov različnega kalibra, 6 letal in veliko število motornih vozil.

Napad sovražnika v severnem odseku smo odbili.

Ponosni in visoki duh italijanskih borcev

Značilno priznanje protitalijansko razpoloženega turškega novinarja

Carigrad, 18. febr. s. Hamed Emin Yalman, direktor lista »Vatan«, znan amerikanofil ter nasprotnik Italije in Fašizma, poroča v svojem listu o razgovoru, ki ga je imel v Egiptu z nekaterimi italijanskimi ujetniki po bitki pri El Alameinu. »Ujetniki — p.še Yalman — so bili utrujeni in izčrpani. Nahajali so se torej v razpoloženju, ko je človek v splošnem nagiben k nezadovoljstvu in pesimizmu. Italijanski ujetniki pa so odgovarjali na moja vprašanja in s svojimi odgovori izpričali svojo nespremenjeno vero v usodo Italije, za katero so se srdito borili. Rekli so vprično navzočih Angležev: Vojna je nastala po vaši krivdi. Niste držali po prejšnji vojni obvez, ki ste jih prevzeli do nas. Kršili ste pogodbe. Eden izmed Angležev je v trgovinskem duhu, ki je značilen za ljudi njegove rase, rekel: Toda mi smo vam dali posojila. Eden izmed ujetnikov je odgovoril: Mi smo izgubili 500.000 mož na bojišču. Koliko funtov šterlingov računate za vsakega mrtvega?«

Yalman poroča nadalje, da je neki italijanski oficir odgovoril angleškemu oficirju, ki se je bahal z uspehom pri El Alameinu: »Ne zaupajte preveč v svojo zmago. Vojna je puščavi je nevarna igra. Zmagali ste šele v prvem času borbe. Resnično nimate povoda za bahanje.«

Turški novinar je tedaj posegel vmes in je upanje, da bo dobil manj oster odgovor, načel drugo vprašanje. Govoril je o ljubezni Italijanov do svobode. »Res

Razburljiva razprava v angleškem parlamentu

Odklonjen protest laburistične stranke proti zadržanju vlade glede socialnih reform

Stockholm, 19. febr. s. Razprava o Beveridgeovem načrtu v spodnji zbornici je v nevarnosti, da se spremeni v pravcato »krizo Beveridge«. Znano je, da je angleška vlada po siru Johnu Andersonu izjavila, da je pripravljena samo v glavnih načelih sprejeti Beveridgeov načrt, katerega je treba v celoti in v glavnih točkah spreminiti. Zaradi takega zadržanja vlade sprčo reforme, ki je zbudila velike nade delavskih razredov, so nekateri laburistični poslanci predložili resolucijo, v kateri so izrazili svoje veliko nezadovoljstvo zaradi zadržanja vlade. Danes je bilo v spodnji zbornici glasovanje o tej resoluciji, ki je bilo odklonjeno s 335 glasovi proti 119. Glasovanje ima globok političen pomen, če se pomisli, da je glasovalo proti 22 članov laburistov ki so v vladi. Ko se je zvedel rezultat glasovanja je laburist Maxton vprašal, ali vlada nima ničesar izjaviti glede števila tistih, ki so glasovali za laburistično resolucijo. Eden je na to vprašanje suho odgovoril: Ne! pri čemer ni mogel orkriti zadrege, v katero ga je spravil Maxton. Poslanec Griffiths je izjavil, da zahtevajo delavski in srednji razredi celotno izvedbo Beveridgevega načrta in uresničenje gospodarske enakosti v Angliji. Vlada je dejal, je izgubila odlično priložnost za dokaz, da ima resne namene glede revnejših razredov od katerih zahteva plutokracija danes razne žrtve. Laburist John Clynes je izjavil, da je vlada ušla najprimernejša prilika, ki se je kdaj nudila za pridobitev dobre volje prebivalstva in za zgraditev socialnega sistema, ki bi bil množicam v prid. Neodvisni poslanci Clemente Davies je dejal da vlada ni načela tega vprašanja v duhu atlantske listine, temveč v duhu srednjeveškega zakona.

V zboru hudih protestov se skoraj niso čuli glasovi nekaterih konservativnih poslancev. Poslanec Willing je na primer rotil laburistično stranko, naj ne povzroči razkola v narodnem edinstvu in naj upošteva, da je vlada v načelu sprejela Beveridgeov načrt o zdravstveni službi in sistemu doklad za otroke, kar je »revolucionarno dejanje« v socialni zgodovini Anglije. Drugi konservativci so predlagali, naj se to vprašanje odgodi do povojnega časa. Nekateri so nastopili proti celotnemu načrtu s trditvijo, da bo njegova izvedba povzročila narodno nesrečo. Zbornica je pričakovala Churchillove izjave o tem vprašanju, toda v zadnjem trenutku se je zvedelo, da je ministri predsednik obel.

Lizbona, 18. febr. s. Na zborovanju laburistične stranke v Londonu so razpravljali o bodočem zadržanju stranke sprčo manevra vlade, ki se skuša na vse načine upirati izvedbi načrta za socialno pomoč, katerega je predložil spodnji zbornici Beveridge. Stranka je sklenila, da bo še nadalje vztrajala pri svoji zahtevi in da bo še nadalje vztrajala pri svoji zahtevi in položaja delavskih razredov. Obenem bo zahtevala, naj se vprašanje skrbno znova prouči in naj se izvedejo takoj določbe Beveridgevega načrta za socialno pomoč, kakršne že dolgo izvajajo v državah Osi. Ta sklep stranke je spraval v hudo zadržanje laburistične ministre, ki morajo braniti kot člani vlade politiko ki jo njihova stranka ne odobrava in ki je v nasprotju z interesi delavskih razredov, katere zastopajo. V angleških političnih krogih zasledujejo z velikim zanimanjem te razprave.

Berlin, 18. febr. s. Glede na debato v angleški spodnji zbornici o odobritvi Beveridgevega načrta primerja še nemške delavne fronte dr. Ley v članku, ki ga je objavil v listu »Völkischer Beobachter«, tem nepopolnim, približnim in verjetno že propadlim načrtom za zboljšanje socialnih pogojev angleškega delavca vse to kar se je že pred mnogimi leti dejansko izvedlo na socialnem področju v državah Osi.

Stockholm, 19. febr. s. Kakor poroča londonski poročevalec lista »Sozialdemokraten«, je razprava o Beveridgevem načrtu v britanskem parlamentu povzročila enega izmed najbolj kritičnih položajev v angleški politični zgodovini zadnjih let. Konflikt med britansko vlado in močnimi parlamentarnimi skupinami glede stališča, ki naj bi ga vlada zavzela glede Beveridgevih socialnih reform, je pokazal globoka nasprotja največje resnosti, ki zbujajo globoka razmišljanja ne le v Veliki Britaniji.

List »Daily Herald« prikazuje do neke mere današnji položaj, ko v svojem uvodniku piše med drugim: Ali ni vlada presodila pomena svoje ogromne zmote? Ali ne ve, da je narod zelo vznemirjen? Ali je vlada slepa in brezbržna nasproti reakcijam, ki so jih zbudile njene hladne izjave o Beveridgevem načrtu? Ali je morda že izgubila stik z željami in nagoni naroda?

Včerajšnje razpravo najbolje označuje govor, ki ga je imel zastopnik oxfordske univerze Hoggs, ki je med drugim dejal: Ako se britanska vlada ne bo odločila dati narodu socialne reforme, bo narod pripravil vladi socialno revolucijo.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako trdno odločen, da ne bo položil orožja pred zmago.

Govorec o vojaških dogodkih je ministar rekel, da se Nemčija vedro bje v tej veliki bitki za nami, so je dodal, naši hrabri in zvesti zavezniki Italijanski narod bo nadaljeval pod vodstvom svojega velikega Duceja z nami neizprosno vojno do zmage. Otronna množica poslušalec je ob teh izjavah navdušeno poskalo v vzhodni Aziji je hrabri japonski narod prav tako tr

„Šolska listina“

Glavne oznake italijanske šolske reforme iz l. 1939

Dne 5. februarja 1939 je Veliki fašistični svet odobril novo šolsko reformo, katere glavna načela je tedajni prosvetni minister Bottai uvedel v »Šolsko listino« (Carta della Scuola). Glavne smernice te reforme je obrazložil v zadnjih dveh številkah glasnika »Prima linea« v Ljubljani: g. Bučafava, ki jih tu posnemamo tudi za naše čitatelje:

Kdor namerava tolmačiti najzmačnejše oznake temeljne listine, kakršno predstavljajo »Šolska listina«, ki je izdelana v obliki deklaracije načel, čeprav hoče to izvršiti le v glavnih obrisih, naleti na nepričakovane in vznemirljive težave. Lahko je govorniči, lahko drobiti in se površno dotikati, a tolmačiti je vselej težko.

Razen tega se v podobnih primerih pojavlja čuden in skoro neodstranljivi pojav: prevladovanje teorije nad prakso, abstraktnosti nad konkretno realnostjo, retoričnega raziskovanja besede nad željo po resnici in enostavnosti, toda, čim so nam te težave in nevarnosti znane, moramo sami premagati prve in se izogniti drugim, postavljajoče svoje besede v službo komentarja in ne v službo bolj ali manj temnega klepetanja, pri čemer morajo izhajati iz živga in neposrednega občutka stvarnosti, ne pa iz teoretične maglenosti. Pojdimo k stvari!

Prva deklaracija listine, ki nas precej blizu spominja na odgovarjajočo izjavo delovne listine, uvršča šolo kot »prvi temelj vzajemnosti vseh socialnih sil« v narod. Zaupajoč ji v okvirju študija in dela kulturno, tehnično, umetniško in poklicno pripravljajo mladine. Tako je, kakor je rekel Bottai, dokončno označen »smisel njene socialnosti in njenega političnega poslanstva«.

Kdor je bil, kakor mi, vzgojen v totalitarni državi, v kateri se zbirajo in medsebojno dopolnjuje moralne, politične in gospodarske vrednote naroda, že kar po nagonu lahko verjame v politično šolo, ki je občutljiva za smernice in ki upošteva navodila javnega življenja.

Mi si, skratka, ne moremo predstavljati strnjene narodne edinstvi, ki bi zanemarljivo šola, kakor da bi hotela prepreči, da izpolnjuje šola vsak dan najkročnejšo in najbolj resno nalogo odgovornosti: kulturno in moralno vzgojo novih generacij, torej ljudi, ki jim bo prepričana vlada naroda, čigar ustroj, težnje in neizogibne zgodovinske nujnosti, bi ne smeli poznati. Nam bi se zares zdelo absurdno, ako bi v tem smislu stali ob oknu, se oddaljevali in ločili od dnevnih kronike, ki je zgodovina, kakor da bi šlo za kak drug, tuj svet.

in vendar smo potrebo politične šole spoznali šele v naših dneh. In ker gre za resnico največje jasnosti, jo je vsakdo naglo osvojil in si jo prikoliral, pri čemer se je že čudil, da smo se toliko časa obnavljali z njeno izvedbo. Moral bi potemtakem reči, da je liberalna šola, ki se je tako dolgo izživljala v svojem političnem agnosticizmu, izvršila protinarodno in torej tudi: protidomovinsko delo? Prav tu je dvomljiva, ki ga moramo takoj pojasniti.

Šola, ki jo bomo le zaradi boljšega razumevanja označili kot prefašistično. Je sicer res bila neobčutljiva za kameleonске politične vladne spremembe, vendar pa ni bila brezbrizna ali pasivna nasproti nacionalnim vprašanjem in domovinskih čustvom. V njej se je skratka odražalo ono nasprotje med narodom in vlado, med nacijo in vodilnim slojem, ki je tako značilno za prva leta naše teritorialne edinstvi, ko ni bilo vselej sposobnosti ali zadostnih možnosti, da bi Italijane napravili vredne Italije, ki je bila zgrajena s krvjo. Liberalna šola je občičala ob prvih čustvih, ob domovinski ljubezni, ob ljubezni do zemlje in rodu, ni pa hotela — vsekakor bi ji to onemogočile tudi okolščine — iti dalje in konkretizirati abstraktne ideale, pokazati v svoji živi stvarnosti zgledno uresničenje sveta. O katerem smo se učili in po katerem smo hrepeli.

Iz onih šolskih sob so izšli milijoni borcev v prvi svetovni vojni, česar ne smemo pozabiti. Opozoriti pa hočemo, da so prav ti ljudje, ker so bili užaljeni v svojem idealu in kakor izdani v svoji žrtvi, zahtevali in pripravili revolucijo in ji stali ob strani. Ko je bila dosežena edinstvo, vpeljan novi red, ustvarjena jasnejša zavest in mirnejše zaupanje v lastna sredstva, obnem pa uresničena totalitarnost namenov in dela. Je bilo treba misliti tudi na to, da damo politični obraz šoli, da ozdravimo njena nasprotja in da jo obudimo k sodelovanju v aktivnem življenju, saj predstavlja ona v tem vedno objavljajočem se življenju najbolj jasno podoba.

Zato se je vsiljevala neodstranljiva nujnost in v zvezi s tem se nam kažejo nadaljnje določbe, spremembe in poskusi, ki pomenijo uvod v 30 določb »Šolske listine«, v katerih so vse prejšnje priprave povzete in železno obeležene.

Čim smo splošili v politično šolo, moramo sedaj poskrbeti za njeno popolno uresničenje. Prav tu pa je, kakor si lahko vsakdo predstavlja največja težava. Poglejmo zaradi enostavnosti nekaj primerov.

Ali naj šola postane sredstvo politične propagande, zgrajene na govornih pridigah, bobnačih frazah in vzpodbudah? Ali pa naj se njena politična vzgoja skreči na učni predmet, po nekaj ur na teden in v okvirju hladne natančnosti programa? Bilo bi odveč dokazovati, da bi takšna metoda bila kvarna, umetna in daveča.

Šola lahko politično vzgoja s tem, da utjame duha časa da tolmači njegove potrebe, prizna njegove vrednote in se ne prebasta sklicuje na večne ideale tradicije. Ako se hočemo še boljše razumeti stopimo na trdna tla, stonimo v šolsko življenje in videli bomo, da vsak učni predmet — od materinske šole do vseučilšča — odpira neštete možnosti, ki se dajo izkoristiti za trdno politično vzgojo.

Na prvem mestu gre tu za zgodovino. Pri njenem podajanju je treba izven sleherne pedantski in strogega kronološkega reda podati idealne struje, stoletne težnje, stalno se ponavljajoče načelne značilnosti rase in zahteve tradicije. Človek mora občutiti vse čar večke tragedije svojega naroda, razmiseliti o skrbeh generacij, pridobiti si zavest neke stalnosti brez rešitve, kar zahteva nekaj tudi od njega in tudi njegovo življenje, če je treba. Zgodovina Rima mu bo dokazala moč volje in brezmejnega ponosa: temna sto-

letja barbarskega gospodstva ga bodo opozarjala na potrebo sloge, uvidenosti in sile, ki vzbujajo strah in spoštovanje; življenjska sila naše renesanse mu bo predočila velika vprašanja kulture in umetnosti, teh dveh glavnih izrazov civilizacije; epopeja našega Risorgimenta ga bo vzgajala v kultu junajstva in žrtev. Pri tem pa smo samo površno navedli nekaj primerov.

N č manjšega političnega pomena pa ni jezikovni pouk: po njem, po besedah svetnikov, pesnikov, filozofov, lahko damo v razmišljanje strani umetniške popolnosti, ki ji ni primere, a se z njo družijo domovinska ljubezen. Vez jezika veže italijanske generacije z veniki: italijanskimi možmi. V njih delih je nekoliko našega ponosa in naše vere. Katera propaganda bi mogla biti učinkovitejša od ene same strani? Danteja ali Petrarce? Machiavelija ali Vica, Mazzinija ali Mussolinija? Vsakdo takoj vidi, da bi s temi primeri mogel nadaljevati do neskončnosti in jih razširiti na vse učne predmete ter tako večnega duha pronikniti s slehernim dejanjem, s slehernim izrazom.

Sele tedaj bomo imeli politično šolo, šolo, v kateri puščamo prvo mesto duhu, a ne pozabimo na materijo, kjer spravljamo v medsebojno službo dejstva in besede, kjer se vse protivoljno poraja, iz srca, v ozračju največje enostavnosti in lojalnosti, daleč od slehernega umetnega čustvenega pretiravanja, prav tako kakor od sleherne agnostične brezbriznosti, ki bi jo barvala brezbrizna indolentnost.

Delo v šoli

Uvedba dela v šoli, čeprav se je to izvršilo tako radikalno in z vsro resnostjo, ni najprej nikogar presenetilo. Mnogim se je celo zdelo, da se je »šolska listina« omejila na dokončno rešitev vsakdanjega vprašanja, češ, da je le potrdila, kar se je že dolgo izvajalo, odnosno sprožila, kar je po izkušnjah, poskusih in polemikah dozorevalo in je že zaslužio odločno uvedbo.

Delo, skratka, je že bilo v šoli, in ne le nekaj dni. Novost, so dejali, je bila kvečjemu v tem, da se je razširilo na vse vrste in stopnje, kakor je po svoji vsestranski pomembnosti in priznani možnosti nadaljnji razvoj tudi zaslužio.

To površno vrednotenje pa je — tudi med samimi vzgojitelji, na žalost — revolucionarni pomen uvedbe »novega« činitelja dela v »novo« šolo (in pri tem moramo pojem »revolucionaren« sprejemati v vsem njegovem pomenu).

Da so se pedagogi vseh časov nagibali, iz tega ali onega razloga, k upoštevanju dela kot vzgojnega činitelja, je več kakor znano, tem bolj, ker je ta beseda dopuščala raznovrstna tolmačenja: delo je lahko zabava, proučevanje narave, odidi duha, fizična okrepitev ali pripravjanje na poklice, vaba v aktivno življenje v stiku s stvarnostjo in toliko drugih reči.

Kateremu izmed teh tolmačenj ustreza naša vzgojna zamisel?

Na to odgovorjamo: nobenemu. Zato mi revolucionarnega pomena dela ne vidimo toliko v izrazu, ki je bil zlorabljen, kakor smo dejali, kolikor v njegovem originalnem vrednotenju, v njegovem pomenu, v nagoli, ki naj bi ji dalo služilo.

Le pogledimo v naglasi samo listino! V prvi deklaraciji se priključuje delu naloga, da poveže pouk, zamišljen kot »ustvarjanje zrelosti« z »konkretno delovanjem v zposiljavah, obrtih, poklicih, znanosti in orožju«.

Peta deklaracija, ki je povsem posebejno samo delu, pa ga označuje — pcnavljalajoč pri tem označo delovne listine — kot »socialno dolžnost« in ga pri vzgajanju značaja in izobraževanju smatra primerne-ga za vzgojo »socialne in proizvajalne zavesti, kakršno pozna korporacijski red«. Glede na vseučilško izobrazbo pa napoved 19 deklaracija pravi: »Sportno-vojaško vezhanje in delovna praksa skupno prispevata k duhovni izobrazbi mladine«.

Tu, kakor vidimo, nimamo več opravka z običajnim pojmovanjem dela, kakor so ga — vsak po svoje — doumeli pedagogi prejšnjih časov.

Nekaj povsem drugega je na primer benediktinsko pravilo, ki predstavlja sicer prvo italijansko vrednotenje dela in ki poziva k ubrani medsebojni prepletlosti duhovnega in materialnega delovanja, ki si navidežno nasprotujeta; nekaj drugega tudi mantovanska šola Vittorina da Feltrija, ki presoja sleherni pouk pod videzom igre; ali pa prirodno stanje po Rousseauju, ki je že slutil težke čase francoske revolucije in svartli plemstvu, ki je izgubljalo v brezdulju, naj bi v deu iskalo nujno življensko dopolnitev; nekaj drugega tudi pragmatično pojmovanje, ki je prišlo k nam od enkrta Oceana, ki je sicer v vzgojnem procesu določilo prvo mesto delovanju in delu, ki pa nam ni znalo nuditi delo zajemajočo stvarnost v tolikšni meri, da bi zadovoljilo sleherni potrebo, ker se je omejilo le na to, da ga je smatralo le kot sredstvo, čeprav najboljšie in najbolj privlačno sredstvo za izobraževanje.

K temu moramo še pripomniti, da so pedagogi jemali delo v počest vsaj do 18. stoletja le kot vzgojno sredstvo, ne da bi se sicer ozirali na njegovo morebitno kasnejše izkoriščanje po gojcnu. Za nas pa je pomen — in s tem tudi vrednost — dela povsem drugačnega značaja: razvoj industrije in trgovine, uveljavljanje velikih revolucionarnih pridobitev, manjša vrednost humanističnih nauk, pereče socialno vprašanje, naraščajoča meščanstva in proletariata, kar je dovedlo do zniavliziranja razredov, vse to nam nalaga neprimerne pomembnejšo nalogo, ki je izredno težko izvedljiva. Razen tega nam danes delo ne pomaga samo pri kulturni vzgoji, temveč predstavlja za nas tudi že samo kulturo. V tem je bistvo, ki si ga moramo prav dobro zapomniti.

Delo je kultura, sredstvo duhovne povzdige, ustvarjanja volje in značaja, činitelja, ki nam postavlja socialno vprašanje, skladnost z življenjem, temelj tistega modernega humanizma, ki spravlja v sklad miselne smelosti s ponosnim vrednotenjem človeške delavnosti. Delo nam postane v tej luči dopolnilev naše kulturne priprave na eni in naše politične vzgoje na drugi strani. Za prvo pomeni povratek k življenju, katere visoko duhovnost nam tako podaja, pri drugi

Sestanek zveznih podpoveljnikov GILA

Rim, 18. febr. s. Dne 16. in 17. t. m. je generalni podpoveljnik GILA Bonamic sklical k raportu v avditoriju Foru Mussolini zvezne podpoveljnice ob navzočnosti šefov in podšefov glavnega stana GILA. Raport je zaključil Tajnik stranke, generalni poveljnik GILA, ki je sprejel na znanje poročilo o delu, ki so ga opravili zvezni poveljniki, nakar je minister Vidussoni dal navodila za bodoče delo v raznih odsekih ter pozval podpoveljnike, naj vedo no bolj posvečajo vse svoje energije za politično vzgojo in duhovno ter gmotno podporo mladini. Tajnik stranke se je nato tovariško razgovarjal z zveznimi podpoveljniki in se zanimal za vprašanja posameznih pokrajin. Raport se je zaključil s pozdravom Duceju.

Priljubljenost bolgarske vojske

Sofija, 18. febr. s. Poluradni »Dnes« piše v uvodniku, ki je posvečen vojaški pripravi Bolgarje, da razpolaga bolgarska vojska že zdaj z najmodernejšim orožjem in je na vse pripravljena. Prevega jo bojni duh največjih junakov. Bolgarski vojak je vedno pripravljen dati življenje za domovino. Bolgarska vojska je najboljša in najhrabrejša na Balkanu. Gorje tistemu, ki jo bo napadel. Bolgarska vojska je danes odkrit in zvest zaveznik vojsk Osi.

Bolgarsko-hrvatska pravna konvencija

Sofija, 18. febr. s. Bolgarski pravosodni minister Partov in njegov hrvatski tovariš Artuković sta podpisala pravno konvencijo med kraljevino Bolgarijo in Neodvisno Državo Hrvatsko. Po podpisu je bil prirejen uradni obed na katerem sta oba ministra v svojih govorih vzdikalala na sodelovanje med Bolgarijo in Hrvatsko, ki je vedno tesnejše na vseh področjih in v okvirju novega evropskega reda.

Inflacija v Alžiru

Tanger, 18. febr. s. Komaj trije meseci so potekali po anglo-amerški zasedbi Francoske severne Afrike in že se čutijo strašni učinki politike, ki jo izvajajo Anglosasi običajno v državah, katerih nesreča je, da pridejo pod njihovo oblast. Zname so težave, ki tlačijo Severno Afriko glede prehrane, transportov, politične in civilne svobode, in zelo dobro so znana naslilva okupacijskih čet in zasedbenih oblasti. K vsemu temu se je sedaj pridružila še inflacija. Uradni list objavlja odredbo, s katero se obtok bankovcev alžirske banke zviša od 12 na 22 milijard frankov. Če so v treh mesecih zasedbe razmere prišle tako daleč, napovedi za bližnjo bodočnost ne morejo biti rožnate za prebivalstvo Francoske severne Afrike.

Japonski letalski uspehi

Tokio, 18. febr. s. Japonski glavni stan objavlja, da so japonske letalske sile mornarice in baterije vojske ter mornarice strelile od 1 do 15. februarja skupno 73 sovražnih letal in poskodovale nadaljnjih 8 na področju Salomonskih otokov, na južnem Pacifiku in na Aleutih Med 10. in 13. februarjem je bilo sestreljenih 64 sovražnih letal, 1 pa je bilo poskodovano. Japonci so izgubili na tem področju 2 letali, njihove vojaške naprave pa so bile lahko poskodovane. Na južnem Pacifiku so bila med 1. in 15. februarjem sestreljena 4 sovražna letala, 5 pa poskodovanih. Med 5. in 15. februarjem je bilo na področju Aleutih sestreljenih 5 letal, 2 pa sta bili poskodovani. Na področju južnega Pacifika in Aleutov Japonci niso imeli izgub.

pa nas navaja k čutu kolektivnosti, povzdiguje težnjo po ustvarjanju, učni nasrtega, a posteneega zakona žrtvovanja, od-povedi in naporov.

To a pustimo za sedaj, akor jo to naša želja, teoretično abstraktnost, čeprav nam je bila potrebna, a smo lahko pojasnili položaje in določili smernice, pa se zopet približajmo stvar osi!

Nkomur niso skrite težave, predvsem tehničnega in finančnega značaja, ki jih bo prinesla s seboj uvedba dela v šolo v smislu neke dejavnosti. Bilo bi nesmično in preveč v nasprotju s pričakovanji, aksi bi nadaljevali dosedanje metode ali vsaj metode, ki so veljale do uvedbe »šolske listine«. Cas je že, da opustimo izrezke trgiranja, lepljenja, mašenja in razstavna dela ob koncu leta, ki jih vršimo z barvanim papirjem ali preluknjanim lesom. Delo mora biti vnešeno v šolo v vseh onih podobah, v katerih se nam kaže v življenju: trdo, ustvarjalno delo, ki zasluži nagrado in ki je donosno.

Sleherno področje človeške delavnosti nam nudi nešteto pobud, ki jih lahko prenesemo v šolo: od obdelave lesa in železa do živilarstva, obdelave zemlje in na finejši mehanike, od življenja in dela na morju do čudežev elektrike in radia, od potrepeljivih poskusov v laboratoriju do najbolj tvega dela pod zemljo. Možnosti, v katerih se zapodene velike smernice človeškega dela, je torej brezmejno: podjetstvo, industrija, trgovina.

Iz vseh teh prizadevanj, ki jih moramo uvajati po stepnjah in jih prilagajevati: posebnim sposobostim in okolščinam, bodo vzrasli specialisti in diletantni, ročni in umski delavci. Enim in drugim bo delo zelo koristno; tako eni in kakor drugim se bo v vsej svccji človeški vrednosti prikazala nujnost in svetost dela.

Druga, še neprimerne bolj obvezujoča vprašanja postavlja pa sedanjí čas. Ko bomo lahko tudi na vzgojnem polju korakali po mirni poti, bo naša d. lžnost, da zaposlomo vse sile, da dvokratno prekosimo vse težave in z voljo premagamo prva in neizogibna razočaranja, predvsem pa, da si zastavimo širok program ki ne bo poznal malenkostnih obotavljanj, temveč bo s ponosno zanesljivostjo v skladu s konkretnimi možnostmi in se bo z zaupanjem naslanjal na neizčrpno življenjsko silo našega naroda.

In ko se bodo zdele ovire nepremagljive, bo moralo vsi podizgati prepričanje, da tudi s tem sredstvom služimo stvari civilizacije, pripravljajoče novim generacijam pravičnejšo, čeprav tršo, a bolj človeško bodočnost. Poklicni teoretiki, ki so jim možgani že otepeli, bodo morali izgniti: dvajseto stoletje mora pomeniti močan in nezadržan povratek k dnevnim stvarnostim, v kateri je bilo delo vselej — in daries bolj ko kdajkoli prej — odločilni činitelj razvoja in dviga.

Zvišanje prejemkov nižjim drž. uslužbencem

Ko je bila v Službenem listu Ljubljanske pokrajine z dne 16. IX. 1942-XX, št. 331-74 objavljena vzporedna razpredelnica prejemkov bivšega jugoslovanskega osebja s prejemki italijanske osebja skupin A, B in C v državni službi in so nato bile višje uslužbenec izplačane razlike za nazaj v večjih ali manjših zneskih, so bili nižji uslužbeni v velikih skrbeh, ker bi se jim morali dotakratni prejemki celo znižati in bi morali presežke za nazaj vračati. Toda to kruto določilo je bilo takoj popravnjeno, tako da presežki za nazaj ni bilo treba vrniti, temveč so prizadeti uslužbeni še

naprej prejemali nezmanjšane dotakratne prejemke.

Zaupajoč v naklonjenost fašistične vlade do prebivalstva Ljubljanske pokrajine in z vero v socialno pravičnost so nižji uslužbeni po Združenju javnih nameščencev naslovili na Ekscelenco Visokega komisarja prošnjo s podrobno izdelanim predlogom, kako naj se objavljena vzporedna razpredelnica prejemkov bivšega jugoslovanskega osebja s prejemki italijanskega osebja popravi in dopolni, tako da bi se prejemki zvišali tudi vsem nižjim uslužbencem.

Gospodarstvo

Evropska trgovinska politika

Te dni je bil na letni skupščini Nemške trgovinske zbornice za Italijo v Milanu podaj zanimiv pregled sedanjih in bodočih osnov evropske trgovinske politike. Skupščina se je udeležil predsednik nemškega vladnega odbora za italijansko-nemške odnose poslanik dr. Clodius. Navzoči so bili številni predstavniki italijanskega gospodarstva pod vodstvom državnega ministra Pirellija kakor tudi generalnega direktorja Massija iz ministrstva za izmenjavo in devize.

Dr. Clodius je v svojih izjavah izjavil, da je prehod k diriganemu gospodarstvu v Italiji in Nemčiji omogočil, da sta obe državi brez težav prenesli blokado. Če je Nemčiji v sedanjí vojni onemogočen uvoz surovin iz angleških kolonij, tako je na drugi strani Angliji onemogočen uvoz izdelkov iz Evrope. Položaj se je od leta 1939, bistveno spremenil. Takrat je bil sovražnik na vzhodu 200 kilometrov oddaljen od Berlina, na zapadu pa 200 kilometrov od Porurja. Danes pa je pod kontrolo držav trojnega pakta ogromno področje v Evropi in v Aziji. Vsa ta področja so odtegnjena vplivu sovražnika.

Odnosaji med Italijo in Nemčijo so se v primeri z letom 1932, počrtorili. Blagovna izmenjava se je v zadnjih letih tako dvignila, da doseže danes vrednost izvoza in uvoza med obema državama po eno milijardo mark. Nemčija dobavlja Italiji predvsem premog, železo, stroje in kemikalije, Italija pa Nemčiji konjoplo, svilo, žveplo, živo srebro in razne kmetijske pridelke. Razširjeno gospodarsko področje omogoča Nemčiji, da celo izvažajo žito. Tako je lani izvozila precejšnje količine žita in krompirja v Italijo. Ob zaključku je dr. Clodius razpravljal še o izgledih blagovne izmenjave med obema državama v bodočnosti. Blagovna izmenjava med evropskimi državami se bo po vojni še povečala. Gospodarsko močna Evropa bo važen činitelj za vse izvenevropske države, mnogih važnejši kakor je bila pred vojno. Merodajno pa bo predvsem to, da nihče ne bo mogel Evrope gospodarsko podjarmiti.

Vojna in svetovni trg diamantov

V zadnjih letih je prišlo na svetovnem trgu diamantov do dalekosežnih sprememb: ki se kažejo predvsem v razpadu menarodnega kartela d'amantov. Medtem ko se od tekoče proizvodnje zlata potroši za predelavo (za draguljarstvo in zob-zdravniško stroko itd.) le 6% in gre ostalih 94% v tresorje novčančnih bank in zasebne tresorje, se potroši od svetovne proizvodnje d'amantov tri manj kakor 60% v tehnične svrhe. Potrošnja d'amantov v tehniki se je zlasti v zadnjih desetletjih znatno povečala. Predvsem se uporabljajo diamanti za obdelavo najtrših vrst jekla in kovinskih zlitin.

Tudi v svetovni proizvodnji diamantov je v zadnjih desetletjih prišlo do znatnih sprememb. Leta 1937 je znašala svetovna proizvodnja 8,2 milijona karatov, naslednje leto se je dvignila na 11,6, leta 1939 na 12,5 milijona karatov, leta 1940 pa se je povzpela na 14 milijonov karatov. Za leto 1941 pa se glasijo še nepopolne cenitve na 16 milijonov karatov. Južna Afrika, ki je že davno izgubila prvo mesto v svetovni proizvodnji diamantov, je v zadnjih letih zdrknila navzdol na peto mesto. Na prvem mestu v svetovni proizvodnji je daces Belgijski Kongo, kjer so prve diamante našli šele leta 1913 in kjer so šele leta 1919 v pesku reke Lubilash odkrili 'vredno bogačo najdišče diamantov. Od celotne svetovne proizvodnje je v letu 1939, ki je znašala 12,5 milijona karatov, je odpadlo skoro 9 milijona karatov ali 70% na Belgijski Kongo. Drugo mesto zavzema področje Zlate obale s proizvodnjo 0,8 milijona karatov, tretje mesto Angola z 0,79 milijona karatov, četrto mesto ima Serra Leone s 0,6 milijona karatov in šele na petem mestu je Južna Afrika s proizvodnjo 0,53 milijona karatov. Navzile naglomu razvoju proizvodnje v Kongu so angleške družbe do vojne obdržale prodajni monopoli. Vodilnemu južnoafriškemu diamantnemu koncernu De Beers v Kimberleyu je namreč uspel ustvariti svetovni kartel Diamond Trading Company, preko katerega je pred vojno šlo 94% svetovne proizvodnje diamantov. Temu kartelu je tudi v letih gospodarske krize uspelo držati razmeroma visoko ceno na škodo interesentov za irustrijske diamante. Leta 1941, pa je ta kartel razpadel, ko so družbe za pridobivanje d'amantov v Belgickem Kongu in v Angoli izstopile iz sindikata, sklicujoč se na to, da same itak kontrolirajo dve tretjini svetovne proizvodnje.

Na svetovnem trgu je v zadnjih letih prišlo do znatnejših sprememb zaradi tega, ker so po zasedbi Nizozemske in Belgije prišle največje brunilnice za d'amante pod nemško kontrolo. Pred vojno so predelali 70% vse svetovne proizvodnje d'amantov v Holandski in Belgiji, ker je bilo pri tem delu zaposlenih 23.000 delavcev in nameščencev. Nadaljnjih 5000 delavcev se bavi s tem poslom v Nemčiji (Idar-Oberstein), v vsem ostalem svetu pa je le še okrog 1000 brunilcev d'amantov. V gospodarskem področju osi je 95% vseh obratov za brušenje diamantov. To razmerje se tudi v zadnjih letih ni mnogo spremenilo, čeprav si Zedinjene države prizadevajo ustanoviti lastne brunilnice. Brušenje d'amantov ni obrt, ki bi se dal pričrti od danes do jutri. Vse to je imelo za posledico, da je cena namnim brušenim diamantom, ki so jih brusili skoro le v Belgiji in Holandski

in za katere je največje povpraševanje v Zedinjenih državah, narasla za 100%, medtem ko se je cena za večje kamne, ki so jih že prej brusili tudi drugje, dvignila le za 10 do 20%.

Tako je nastal v zadnjih letih grotesken položaj, da v Evropi, kjer se briljanti splon ce pridobivajo, ni pomanjkanja kamnov zlasti ne za tehnične svrhe, v nasprotju z ostalim svetom, ki ima sicer na razpolago vso ogromno proizvodnjo surovih diamantov, nima pa dovolj potrebnih brunilnic. Ob zasedbi N'ozemske in Belgije so bile v teh dveh deželah precejšnje zaloge surovih diamantov, ki zadostujejo za vse tehnične potrebe Evrope.

Gospodarske vesti

Italijanska družba za prevoz preko Balkana, kakor smo že kratko poročali, je bil ustanovljena družba Società Trasporti Adriatico-Balcani z nalogo, da skrbi za osebni in blagovni prevoz od adriatske obale po kopni, rečni, pomorski in zračni poti v države Jugovzhodne Evrope. Namen družbe je tudi pridobiti prevodne koncesije, nepremičnine in financirati druga prevozna podjetja. Začetna glavnica znaša 5 milijonov lir, Po 1,25 milijona lir so vpisale družbe Fiat, Compagnia di Antivari, Italstrade in poldržavna družba AGIP (Aziende Generale Italiane Petroli), 500.000 lir pa je vpisala Banca Nazionale del Lavoro.

Nova ležišča nafte v Albaniji. Posebna italijanska strokovna komisija, ki je imela nalogo preiskati ležišča nafte v Albaniji, izslediti nova taka ležišča ter ugotoviti njihovo obsežnost, je ugotovila, da so v tej deželi še znatne nečve možnosti za pridobivanje nafte. Obsežnost ugotovljenih novih ležišč nafte pri Kruji znaša okrog 3000 kvadratnih kilometrov. To ležišče je petkrat tako veliko kakor ležišče pri Devolju, ki se že izkorišča. Na nekaterih mestih so sorde že v globini 20 metrov pokazale pozitivne rezultate. Končno se bo dala kapaciteta teh novih ležišč nafte ugotoviti šele, ko bodo izvršena vrtnanja v večjo globino.

Italijanski monopol na saharin. Iz Rima poročajo, da je italijanska vlada kakor v prvi svetovni vojni dovolila proizvodnjo in prodajo saharina. Proizvodnja in prodaja pa ne bosta svobodna. S posebno naredbo finančnega ministra bosta proizvodnja in prodaja državni monopol. Za leto 1942-43 je predvidena proizvodnja 400 ton saharina. Tudi cena je že določena.

Išolanje zagrebškega Pokojniškega zavoda. Ob pričetku letošnjega leta je ptekleo 5 let, odkar je bil ustanovljen Pokojniški zavod za nameščence v Zagrebu. Ob tej priliki prinašajo hrvatski listi poročila o poslovanju zavoda, iz katerih posnemamo naslednje: Na področju Neodvisne Države Hrvatske sta dva pokojniške zavoda, eden v Zagrebu, drugi pa v Sarajevu, ki vršita obvezno zavarovanje nameščencev. Od 1. januarja 1938 do 1. junija 1939 je posle zagrebške Pokojniškega zavoda upravljali Pokojniški zavod v Ljubljani. Sedaj ima zagrebški Pokojniški zavod 15.000 zavarovancev in so leta 1942 znašale predpisane premije 68,9 milijona kun. Odnosaji do ljubljanskega zavoda se niso dokončno urejili. Zavarovancem, ki so si pridobili pravico na rento pri ljubljarskem zavodu in se sedaj mude na hrvaškem državnem področju, je uprava zagrebškega zavoda odobrila posebno draginsko doklado. Zaradi zaščite interesov zavarovancev pri ljubljanskem zavodu, ki žive na hrvaškem področju, je zagrebški zavod skleplil z ljubljanskim sporazum, po katerem se rentnikom, ki so si pridobili pravice pri ljubljanskem zavodu, redno vsakega meseca nakazujejo rente preko zagrebškega zavoda. Med obema zavodoma se denarno poslovanje razvija po tekočem računu, in sicer tako, da je težiče poslovanja preneseno na zagrebški zavod, ki upravlja tudi vso imovino ljubljanskega zavoda na področju Hrvatske. To imovino tvori stare terjatve iz naslova prispevkov, ostanki hipotekarnih posojil in pa nepremičnine. Uprava zagrebškega zavoda vrši nadaljnje priprave za končno razdelitev imovine ljubljanskega zavoda. To vprašanje bo rešeno z mednarodnim dogovorom. Ko bo izvršena razdelitev imovine ljubljanskega zavoda, bo zagrebški zavod prevzel vse zavarovance in rentne ke hrvatskega področja, ki so bili prej zavarovani pri ljubljanskem zavodu.

Razdeljevanje mesa

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča, da v soboto dne 20. t. m. se bo kot običajno razdeljevalo meso pri vseh mesarjih v Ljubljani.

Stranke bodo lahko kupile 100 gramov mesa ali 100 gramov kuretine na osebo. (Kuretina po 30 lir kg.)

Nadalje sporoča, da se bodo v torek dne 23. t. m. delile krvavice in sicer po 100 gramov na osebo.

Zunanji naročniki DOBRE KNJIGE!

E. Josin:

Stara Ljubljana

IX.

Omeniti moram še zavarovalnico »Slovenija«, ki se je ustanovila v Celju dne 15. VIII. 1871. Za predsednika je bil izvoljen knez Leopold Salm, ki je živel na svojem gradu v celjski okolici, za podpredsednika pa dr. Etbin Costa, takrat odvetnik v Ljubljani. O nje poslovanju in morem veliko povedati, ker sem bil še premlad, ko je banka poslovala. Menim pa, da je dr. Costa imel okoli sebe same politike, ne pa gospodarsko in strokovno izvežbane ljudi in poleg tega tudi nepošteno uradnike. V rokah imam delnico te banke. Tiskala se je v Jcs. Blasnikov tiskarni. Tekst delnice je slovenski in nemški. Slovenski tekst se glasi:

»Prva občna zavarovalna banka SLOVENSKE NIJE« v Ljubljani.

Akcijna istina 2.000.000 for. av. vr.

Prve emisije bo en milijon forintov.

Respod X. X. v

Medčasni list St. 3077

za

eno akcijo z 200 for. av. vr., na katero se je 40% v društveno blaginjo v gotovini vplačalo. Lastnik tega medčasnega lista zživa vse pravilne pravice pri družtvem imetji in dobičku

»Prve občne zavarovalne banke SLOVENSKE NIJE«.

Ta medčasni list se po polnem vplačilu zamenja z akcijo, ki se bo na ime glasila. V Ljubljani, dne 20. julija 1872.

Za »Prvo občno zavarovalno banko Slovenije«:

Leop. Fürst zu Salm Dr. E. H. Costa
predsednik opravilni svetnik

Podpis nečitljiv — ravnatelj

Podpis nečitljiv — glavni blagajnik

Vsaki delnici je priložena kuponca polna. Prva dva kupona manjkata pri polni, bila sta gotovo vnovčena. Tretji kupon se glasi, da se izplača dne 2. januarja 1874 tretji del dohodka za 1. 1872-73, četrti kupon se glasi, da se izplača dne 1. jul. 1874 končni del čistega dohodka za leto 1872-73. — Razvidno je, da bi dobil vsak delničar najprej začasno delnico, potem pa po vplačilu vsega zneska novo delnico, toda do tega ni prišlo. Banka je začela poslovati konec leta 1872, a že dne 2. januarja 1873 je plačevala del čistega dobička. Tudi laik ve, da mora vsako podjetje napraviti za vsako leto računsko zaključek, sklicati potem občni zbor, ki določi od eventualnega dobička dividendo. Pri banki pa so kar tri mesece po obstoju začeli izplačevati zneske kot čisti dobiček. Za izplačilo obresti per 1872-73 so bili določeni štiri datumi, in sicer 2. jan. in 1. julija 1873 ter 2. jan. in 1. julija 1874. (Za eno računsko leto obresti v starih obročih!) Banka je ustanovila podružnice na Dunaju, v Pešti in Pragi. Kdo se je v tistih časih zanimal za malo Kranjsko deželo? Koliko podružnic je imela banka v Sloveniji, ne vem, mislim pa, da prav malo. Če iz navedenih pripomb je razvidno, da je bilo poslovanje slabo in neopravičeno in da je moralo priti do poloma. Dr. Costa je umrl 2. leta 1874, to zlo ter je izstrelil iz odbrana. Banka je napovedala konkurz šele 1881. Delničarji so izgubili svoje vplačane zneske. Posledice poloma niso ostale. Šele po dolgih 10 letih so se »dramili razni trezni, resni in gospodarsko izvežbani ljudje ter ustanovili denarne zavode na dobri podlagi. Najprej se je ustanovila Kmetijska posojilnica leta 1881, potem pa Ljubljanska mestna hranilnica, Ljubljanska kreditna banka, Vzajemna posojilnica, Ljudska posojilnica itd.

Naši vzgojitelji pred 70 in 60 leti

Pri deški ljudski šoli pri Sv. Jakobu, pozneje na Cojzovem grabbu, se spominjam naslednjih učiteljev:

Leopold Belar se je rodil leta 1828. v Idriji, umrl pa je leta 1899. v Ljubljani. Služboval je v raznih krajih na Kranjskem, od leta 1873. najprej pa v Ljubljani kot šolski ravnatelj in vodja druge deške šole. V pokoj je šel leta 1889. Bil je tudi dirigent in organist v šentjakobski cerkvi ter dober pevec.

Po odhodu Belarja je postal šolski ravnatelj dolgoletni učitelj I. Raktelj; zapustil

je dva sina in hčerko. Eden izmed sinov je postal župnik, drugi pa avstrijski oficir, ki je dosegel čin polkovnika in živi v Ljubljani v pokojih.

Dobrotnik revežev Močnik

Matej Močnik se je rodil leta 1827. v Zalogu v cerkljanski županji, umrl je leta 1895. v Ljubljani. Močnik je napravil šest gimnazijskih razpredov, nakar je vstopil v jezuitski red, iz katerega je potem izstopil. Dobil je službo dacarja, pozneje je napravil učiteljski izpit ter postal l. 1864. učitelj na šentjakobski ljudski šoli. Močnik je bil zelo inteligenten mož, ki pa na zu-

nanjost ni veliko držal. Oblečen je bil vedno slabo, svoje male dohodka je večinoma razdelil med ljubljanske reveže.

Andrej Zumer je bil strog učitelj, a učenci so bili pri njem zelo pridni; tudi pri ljudeh je bil priljubljen. Poročil se je s hčerko Leopolda Belarja, ki pa je kmalu umrla. Pred 50 leti je postal šolski nadzornik v Kranju, kjer se je tudi stalno naselil. Umrl je leta 1895.

Učitelj Anton Razinger je bil znan kot izvrsten pevec-tenorist; spisal je več knjig za ljudsko šolo. Bil je tudi učitelj pri Glasbeni Matici in na višji dekliški šoli. Umrl je leta 1917. v visoki starosti.

Cb prvi obletnici smrti A. Praprotnika

Ljubljana, 19. februarja.

Jutri bo poteklo leto dni, odkar je padel kot žrtev zadržnega komunističnega zločina slovenski gospodarstvenik Avgust Praprotnik. Kakor da se je zgodilo včeraj, se javnost še spominja tega dogodka, ki je naredil takrat tako silen vtis na prebivalstvo Ljubljane in vsega podeželja. Umor je prizadel velik udarec našemu gospodarstvu, kroniko našega ljudstva pa je omadeževal s temno krvavo pego. Na drugi strani pa je bil ravno ta zločin eden najbolj učinkovitih prispevkov k razkrinkanju zločinske komunistične igre med Slovenci.

Bilo je v petek, 20. februarja 1942. Pozno popoldne se je pokojni Praprotnik podal v neki lokal v Tavcarjevi ulici. Ko je tam kupal, je vstopil neznan moški ter brez besede oddal nanj več strelcev iz revolverja. V zmedji, ki je nastala, se je moricuro posrečilo pobegniti s pomočjo avtomobila, ki ga je takal pred vhomod, predsednik Praprotnik pa se je nezavesten zgrudil v rešilnim avtomobilu, ki ga takoj pripeljali v bolnišnico, toda zdravniki so morali ugotoviti, da je dobljenim ranam že podlegel in da je vsaka pomoč prepozna. Vest o zločinu se je kakor blisk razširila po vsem mestu ter močno razburila prebivalstvo.

Star šele 50 let, je tako po krivdi komunističnega terorizma padel eden najbolj vidnih slovenskih gospodarstvenikov v dobi po prvi svetovni vojni. Z njim je umrl obenem eden najbolj širokogrudnih javnih delavcev, ki je bil vedno poln aktivne iniciative in ki se mu ima zahvaliti za svoj nastanek in razvoj premožna naša gospodarstva, kulturna in dobrodelna ustanova. V politiko ni aktivno posegal, vse svoje izredne sposobnosti in izkušnje pa je posvetil udejstvovanju na gospodarskem področju. Bil je duša premožnih naših gospodarskih podjetij, od katerih je nekatera vodil sam. Enako agilni pa je bil tudi v javnem življenju, zlasti v onem, ki je v zvezi z gospodarstvom. Bil je predsednik Zdrženja industrijcev in obrtnikov ter njegove predhodnice Zveze industrijcev, predsednik zadrage »Ljubljanski vselem«, predsednik Avtomobilskega kluba, delaven funkcionar v mnogih drugih ustanovah in organizacijah. A tudi izven in preko tega je vedno pomagal ustanovam, skupinam in posameznikom, če in kolikor je bil mogel.

Vse to kipeče in ustvarjajoče življenje je pretrgala morilčeva krogla. Predsednika Praprotnika so komunisti že pred opisali z groznjami. Mnogi prijatelji so ga zato prošili, naj bo previden in se varuje. Toda imel je mirno vest. Takrat ni bilo še vsem tako izven dvoma, da je v očeh komunistov »zločinec« že vsak, kdor ni njihov in bi jim kdaj utegnil postati nevaren. Res Avgust Praprotnik ni bil prva smrtna žrtev komunističnega terorizma,

toda komunistična propaganda je bila takrat še tako močna in velik del javnosti še tako zbežan, da mnogi še niso spoznali krute resnice. Vedno večji je sicer že bil krog ljudi, ki so ostro obsojali komunistične umore in vse komunistično početje, vendar so mnogi hoteli v tem videti le nedopustno samolastno prisvajanje pravice neprizivnega sodnika. Niso pa mogli in niso hoteli verjeti, da komunistom v resnici ne gre za drugega kakor za ustoličenje njihove strahovlade in za sistematično pobjanje vseh, ki bi se jim utegnili kdaj zoperstaviti ali jih ovirati.

Zaradi tega je zahrbitni umor, katerega žrtev je postal Avgust Praprotnik, takrat pred letom dni tako globoko pretresel vso javnost. Ljudje so začeli spoznavati in priznavati, da imajo prav oni, ki so že do takrat opozarjali na komunistične zločinske spletke in svarili pred njimi. Začela se je nepremostljiva ločitev duhov. Ta nujni razvoj so potem pospešili še nadaljnji komunistični umori in drugi zločini v Ljubljani in zlasti na podeželju, ki so udarili pomladi in poletju preteklega leta svoj žalostni krvavi pečat.

Danes je položaj jasen za vse. Proti uničujočemu komizmu se je dvignil med našim ljudstvom viharen in učinkovit odpor. Velik delež je k temu razjasnjenju, ki je zajelo val komunističnega zločina, prispevala tragična smrt Avgusta Praprotnika. Njegova žrtev zato ni bila zaman. Ob prvi obletnici njegove smrti se ga s pieteto spominjajo vsi, ki so poznali njega in njegovo delo.

Produkcija

Slogine operne šole

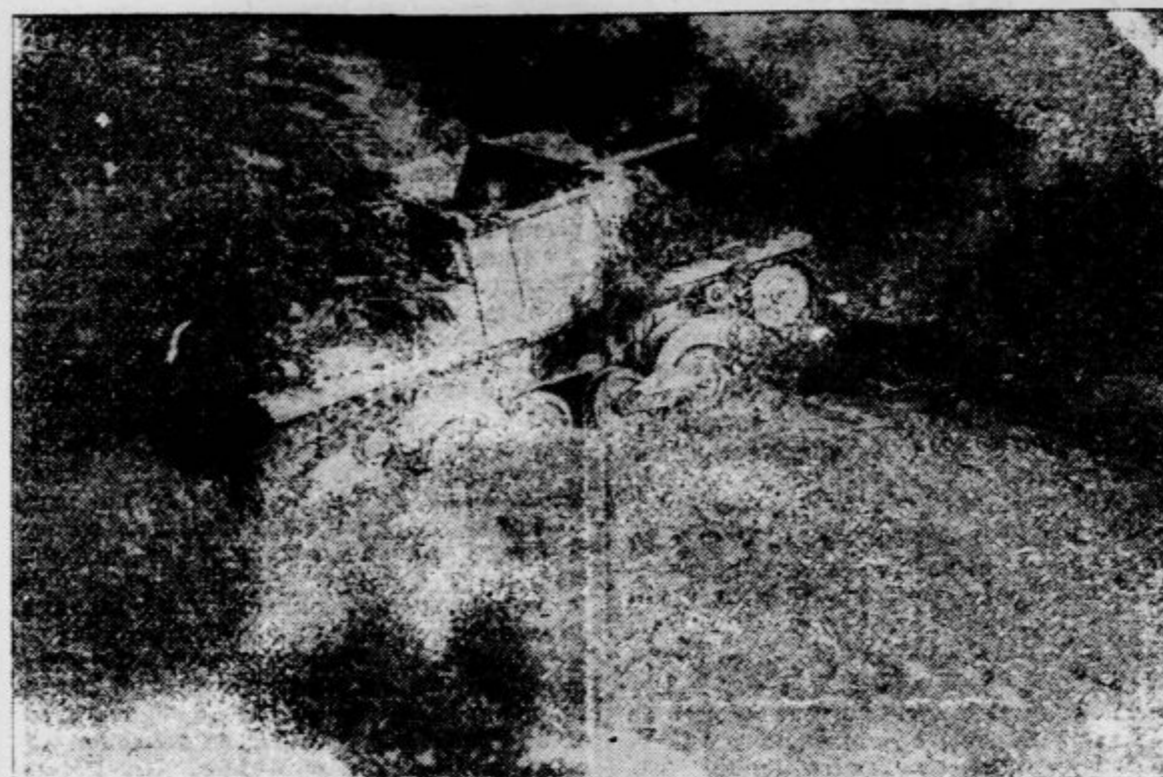
V nedeljo dopoldne je predstavila Slogina glasbena šola številnim poslušalcem nekatere gojenice pevskega oddelka, ki ga z verno in odličnim znanjem vodi gospa Pavla Lovševova. V okviru operne šole so gojenici nastupili pet solističnih opernih scen in en dvospev. Njih nastop kaže resen studij petja, mimike in kretnosti na odru. Če je kdo tu in tam stopil z gesto ali izrazom nekoliko iz vsebinskega območja scene, je naravno, saj se ni zaključil svojega študija. Najti skladnost mimike z besedilom in z glasbeno vsebino je težka naloga, ki zahteva mnogo vaje in mnogo poglavitve. In končno ima tudi mimika svoja stopnjevavanja, vrhunce in padanja, kakor glasbeni stavek; zato mora pevec posvetiti dinamik mimike mnogo pozornosti. Če upoštevamo vse težave, s katerimi se morajo boriti mladi pevci, moremo reči, da so Slogini gojenici rešili svoje naloge kar zadovoljivo in gostoma celo zelo dobro. Spored tudi z glasbenega vidika ni bil lahek, saj je obsegal: Speg. Almire iz Händlove opere »Rinaldo« (Bešter Velcna), spet tetko iz Lortzingove opere »Oročar« (Patik Maruška), spev marije iz iste opere (Intihar Silva), spev Marinke iz »Prodane neveste« (Patik Maruška), Valentinovo molitev iz »Fausta« (Gregorin Miro) ter dvospev iz »Traviate« (Patik Maruška in Gregorin Miro). Bestrova, dasi v začetku pevskega študija, je s simpatičnim glasom lepo rešila svojo nalogo. Patikova je nastopila v treh povsem različnih vlogah temperamentno in s pohaivalno pevsko lahkoto in igralsko gotovostjo, Intiharjeva je prikupno podala zaupano si sceno; pazi naj na čim točnejšo intonacijo; Gregorin je zapel Valentinovo molitev nekoliko manj prepričevalno kot pozneje duet iz »Traviate«, ki je dal njegovemu simpatičnemu glasu priliko, da se je lepo predstavil.

Ni tu mesta, da bi podrobno navajali stanje znanja pevcev, ki so nastopili. Iz nastopa pa je mogoče sklepati na njihov nadaljnji ugodni razvoj. Nastop je bil prikupen in dokaz resnega dela, kar velja tako za šolo, kakor za gojenice. Naj jim bo nedeljski uspeh izpodbuda za nadaljnje krepko delo.

Uspešno oglaševanje le v »Jutru«!

nagona, da imajo beli ljudje docela drugačen odnos do njega kakor zamorci. Na ladji se ta njegova »rasa« izkušeno se stopnjuje. A tu se nauči razločevati tudi med hierarhičnimi razločki, ki ločuje njegove bogove — bele ljudi, kakor kaže odnos do kapitana in do krmarja Borckmana. Med prigodami na ladji je posebno napeto opisani vihar na morju, ko se Jerry znajde v visokih valovih in se reši samo po kapitanovem požrtvovalnem trudu. Toda nekega dne, ko obiskuje ladjo skrivnostne Salomonove otoke z njihovimi divljimi rodovi, se počreči Baštija, poglavarju kanibalških domorodcev v Somu, ukaniti hrabrega kapitana in pobije s svojo sodrgo njega in njegove ljudi, ladjo pa izropla in požge. Zdej se Jerry znajde v ujetni štvu divjakov in dčivlja na njihovem otoku predčne prigođe. Živi med drugim pri velikem duhovnu-čarovniku Agnu, zamrzi poglavarja Baštija, tega filozofsko razpoloženega pivtstva, ki premišljuje o skrivnostih življenja in smrti, časa in prostora nad lobanjami človeških žrtev, ki so se skuhave v kctih poglavarja in njegovega rodu. Jerry stopi v službo slepca Nalesa in poglobne naposled pred kazenskim bombardiranjem otoka v neznane kraje. Tako se nekega dne, poln spominov na svoje bele bogove, zopet nameri na ladjo, jahto bogatega gospoda. Le-ta ga reši s strelom v trenutku, ki ga hoče v vodi požrti morskji volk, in Jerry pride zopet na ladjo postane ljubljenev svojih bogov in doživlja največje srečo pasjega življenja. Naposled reši gospodarju in gospodarici življenje in si zagotovi njuno neomejeno hvaležnost potem ko se — morda za vedno — oddaljuje skrivnostnim otokom, ki so mu dali toliko doživeti.

Čista fantazijska zgodba? Nedvomno je v nji pleg pisanega tkiva izmisljenih prigod tudi nekaj realne vsebine, popotnih spominov in mornarskih ekedot. Za vsem romanom stoji tisti predčudni, tako daljni Salomonovi čtiki, na katerih se prav sedaj borita bela in rumenopolta rasa za moč na

Italijanski oklopni vozovi na vožnji v sprednje črte na tuniški fronti

Občni zbor Narodne galerije

Ljubljana, 19. februarja

Delovanje Narodne galerije — ene naših najpomembnejših kulturnih ustanov — je bilo lani verno ogledalo naših kulturnih razmer; izkazalo se je, da se naši meščani ne izživljajo le v vsakdanosti, temveč z živim razumevanjem in tudi dejavno sodeljo kulturnemu življenju. Snoči je imela Narodna galerija občni zbor v svojem lepem posloppju. Zbor je vodil zaslužni predsednik Narodne galerije dr. Fr. Windischer. Iz poročil, predsedniškega, tajniškega (prof. Saša Šantel; in blagajniškega (ravn. Fr. Pretnar; posmemamo naslednje podatke.

Ustanova, navezana na podpore

Iz predsedniškega in blagajniškega poročila smo sprevideli, da je NG navezana predvsem na podpore. Predvarno so morali obrniti sleherni znesek; v skrb za neodoljljive izdatke, uprave, vzdrževanje velikega posloppja in plačevanje davkov, niso mogli misliti še na nakupe umetnin in na večja restavriranja. Dohodki so bili skromni. Zato so pa bili odvisni predvsem od podpor. Predsednik se je predvsem topla zahvalil Eksc. Visokemu komisarju E. Grezličiju za podporo ter naklonjenost, ki jo je dostojanstvenik pokazal tudi večkrat z obiskom umetnostnih razstav in nakupom umetnin. Tudi mestna občina je ostala lani naklonjena Narodni galeriji. Podpore so znašale lani skupaj 76.640 lir, drugi dohodki pa 6.279 lir, vsi dohodki torej 89.066. 73 lir. Izdatki so pa presegali dohodek za 1.046 lir, tako da se je premoženje med letom malo skrčilo, če ne upoštevamo, da je galerija pridobila tudi lepe umetnine.

Živahno umetnostno življenje

Vojna ni omrtnila kulturnega življenja, ne v naši pokrajini kakor ne v drugih deželah. V vseh kulturnih središčih Italije je bilo mnogo umetnostnih razstav, in omeniti je treba zlasti Biennale v Benetkah. Zadnja leta se je razvilo živahno tržišče za umetnine, zlasti slike v Milanu. V Rimu je bil ustanovljen Osrednji zavod za restavriranja. — Naša Narodna galerija je imela lani mnogo oličnih obiskovalcev. O ustanovi so bili objavljeni zadnje čase tudi obsejni opisi v italijanskih listih. — Naši umetniki so bili zelo delavni in prirejenih je bila cela vrsta posrečenih razstav, ki so bile dobro obiskane ter so dosegle tudi zadovoljivi gmetni uspeh. Mnogo razstav je bilo v Jakopičevem paviljonu, ki ga opravlja NG. Prirejane so pa bile številne razstave še drugje, v kupčijskih saloni in galerijah. Občinstvo je pokazalo priznanja vredno zanimanje za delo in stremljenje naših umetnikov. Predsednik je izrazil veselje, da so umetnine naših umetnikov našle pot tudi v slovenske hiše. Lani je bilo precej živo zanimanje za slike in tudi plastiko. Številna so naročila za portretiranje. Ni še sicer vse tako, kakor želimo, je dejal predsednik, vendar je treba zapisati lep napredek. Trgovina z umetninami je tudi vzbudila mnogo zanimanja za likovno umetnost na dežel. Predsednik je z zadovoljstvom ugotovi-

vil, da kaže naše občinstvo zadnje čase zanimanja za kulturno življenje; rado obiskuje gledališča in koncerte; kar je bilo prejšnja leta redke dogodek, je zadnje čase postalo lepa navada. Tako so bila prirejena številna vodstva po umetnostnih razstavah in postalata so zelo priljubljena.

Delovanje galerije

Med številnimi razstavami v Jakopičevem paviljonu v preteklem posloppem letu Narodne galerije je treba predvsem omeniti retrospektivno razstavo M. Jame, ki se je začela 26. aprila. Skupaj je bilo prirejenih 20 umetnostnih razstav, med njimi 8 v Jakopičevem paviljonu (10 v Obecnolovi galeriji) V tem pa niso vštete številne manjše razstave v razstavnih oknih. — V galeriji so anj označili slike in kipe z italijanskimi in slovenskimi napisli. — Katalog Jamove razstave je edina publikacija Narodne galerije v pretekli posloppni dobi, a odbor je bil udeležen pri izdaji najboljših del slovenskih slikarjev po izbor dr. Fr. Steteta v reprodukcijah Ljudske tiskarne.

Lani je galerija pridobila

naslednje umetnine: Dragotina Poljanca 25 grafičnih listov, S. Dolinarja »Bencna laguna« (olje, platno), Fr. Bernčkarja »Zitve« (bron), Ferda Vesela »Kompozicija« (o. pl.), Iv. Vavpotiča »Otrok z lutko« (o. pl.), M. Sternena »Žena« (o. pl.), Fr. Miheliča »Pred gostino« (o. pl.), M. Sedeja »Moja žena« (o. pl.), G. Stupice »Deklica« (o. pl.), Zlenka Kalina »Radovan« (mavec) in Fr. Pavlova »Jalovec« (o. pl.). Teh deset umetnin so kupili s sredstvi, ki jih je Duce naklonil za kulturne zavode Ljubljanske pokrajine. S sredstvi istega sklada so nakupili umetnine italijanskih medernih mojstrov, ki bodo razstavljene v galeriji, in sicer 7 slik, 12 grafičnih listov in 1 kip. Zdej so te umetnine shranjene v Narodnem muzeju. Raszen tega so bile izročene galerijski zbiki s pridržkom lastniške pravice naslednje slike, freske in grafike: od Visokega komisarata R. Slapernika »Veronika Deseniška« (o. pl.), R. Jakopiča »Sipina« (o. pl.), Fr. Kralja »Krist in Iskarjota« (o. pl.), Karle Bučičeve »Rabika« (ogljje); od Slovenijskega urada v Ljubljani: »Sv. Jožef«, »Smekna iz Vitanja«, »Sv. Jakob«, prav tako freska iz Vitanja, in dve freski iz Vrzdenca: »Duše zveličanih« in »Angele«; od Nove zalozbe v Ljubljani Fortunata Berganta »Marija Ana Erberge« (o. pl.) Muzej je pa odvezl Narodni galeriji za svoj novi oddelek krščanske umetnosti sedem umetnin.

Obisk galerije je bil lani malo manjši. Vendar je bilo 6420 nedeljskih obiskovalcev. Šolskih pa 1090, skupaj torej 7510. — V počastilo Vavpotičevega spomina Lo Narodna galerija nredila meseca aprila retrospektivno razstavo umetnikovih del v vseh prostori Jakopičevega paviljona.

Predsednik je posebej pohvalil delo blagajnika, preglednik računov dr. R. Krivic je pa tudi predlagal nhalvo blaginjo n razrešico odboru. Končno so bile volitive in na predlog av.avnika Narodne galerije Ivana Zornana je bil izvoljen dosedajni odbor, le namesto dr. F. Steteta in bil izvoljen dr. Fr. Mesensel. K podrobnostim predse Inikovega in tajnikovega poročila se bomo še povrnil.

KULTURNI PREGLED

Londonov „Jerry z otokov“

Kot peti zvezek »Dobre knjige« je izšel roman Jacka Londona »Jerry z otokov«. P. satelja ni treba predstavljati niti široki čitateljski občini, saj dobro pozna njegove na videz romantične ali eksoitčne, a v jedru domala naturalistične romane. Svoj, ki jo obdeluje v romanu »Jerry z otokov«, je vredna nekaterih opomb. Kdo je Jerry, glavni junak te neopadne zgodbe? Cisto-kroven irski terrier, potomce žlante pasje aristokracije, dobro vzgojen kuček, skoraj bi rekli: gentleman med štrnožci. Jack London je zastavil svoji pripovedni fantaziji hvaložno nalogo: razviti pustolovski roman z zornega kota psa, kar pomeni: z vidika, ki dopušča le malo nalke z našim človeškim gledanjem in kjer lahko pisec na vsakem koraku zdrkne v ceneni antropomorfem zem.

Kako doživlja pes svet in človeka? Kakšen je svet, ki ga osvetljujejo zgolj nagovi in nekaj najpreprostejših čustev in duševnih lastnosti, ki jih združujemo v pojem živalske duše, odkar smo premagali Descartesovo mnenje, da so živali same čviljeni stroji? Vrsta pisateljev je že preizkusila svoj talent v tej nesporno kočljivi snovi in nas skušala prepričati bels s sugestijo svoje iznajdljive fantazije kakor pa z rezultati opazovanja in intuitivnega prodiranja v ta planetarni taji duševni svet k mu pravimo živalsko dušo in ki je morda najbolj podoben duši našnjega otroka. Če prvi Tolstoj, da je med novoročnikom in polletnim otrokom strahotna razdalja ni bil manjša razdalja med človekom in živaljo s stot s četiti in milijoni let skrivnost, nega razvoja? Ko pogledamo v občji priljubljenezemu psu; ko se srečata v občji in v rjih dve bistveno različni duši se zdí, da sta se pogledala prebivalca dveh oddaljenih planetov. In vendar se nam vidi, da se v nek h trenutkih razumemo med seboj, da

se združimo v nekem medsebojnem odnosu; celo v sami ljubezni in zvestobi, dveh vsoki s'lah nraevnega reda na svetu.

Maurice Maeterlinck je nekoč spisal ljubki esej »Sur la mort d'un petit chien«. Ne poznam spisa, ki bi se bolj približal tej čudni uganki, katero bi lahko imezovali brez ironične primesi, z vsiljivo močjo nali: pasja duša. Že tu je postavljen odnos med človekom in psom na isto skrivnost, ki veže človeka in Boga, zakaj samo tako je mogoče razumeti vzgledno vdanost s katero se pes žlante vrste oklepa svojega gospodarja: pes vidi v človeku svojega boga. »Ljudje smo sami«, piše Maeterlinck, »popolnoma sami na tem slučajnem planetu, in med vsemi življenjskimi oblikami, ki nas obdajajo, ni nobena razen psa stopila z nami v tesnejšo zvezo. Nekatera bitja se nas boje, večina njih nas ne pozna, nobena ras ne ljubi...« Zares, med vsemi bitji v naravi je pes edino, ki je zmožno pogledati človeka — četudi samo svojega gospodarja — s skrivnostnim čustvom ljubezni v oči! Zato smo mu nemara dolžni nekoliko več pozornosti kakor drugim, za nas sicer koristnejšim živalim, ki nam služijo s top vdanostjo ali ki nas — kakor konj — nimajo rade niti tedaj, ko nas požrejo.

Londonov »Jerry z otokov« nam pripoveduje potentakem doživljanje nekega psa, ki se nam med čitanjem romana zares prikupi kakor pravi junak, okoli katerega se razpletajo mikavne prigode. Šestmesečnega Jerryja — in kolko »znanja« in izkušnosti je treba nabrati v prvih šestih mesecih pasjega življenja! — dobi na ladjo, ki obiskuje zaradi najemanja sužnjev Salomonove otoke njen drzni kapitan Van Horn. Jerry je razločen med belim in črnim človekom in kot pes belega gospodarja zaničuje črne, čuteč nemara z jasnostjo svojega

Tihem oceanu in kjer so še pred leti prezali na samotne ladje s puškami oboženi divjaki črne polti. Ne meneč se za lepto okrog sebe, zaprejeni v mrežo svojih strahotnih vraž in magičnih verovanj, bojevitih, pohlepni in zversko neukročeni ljudje, so s slastjo požirali svoje bližnje, zlasti še bele ljudi in tako zgornje demantirali Rouaseauovo vero v primitivnega človeka, v filozofov evangelij o vrnitvi v naravo Socialno izkoriščanje rasno manjvrednih črncev med belimi in črnimi, premoč belega človeka, ki skuša dobiti s teh krasnih a nevarnih otokov čim več cenene delovne moči in surovih — vse to so realne pčete, ki prodirajo nevsljivo skozi vsjo zgodbo. A poglavitni ton ji vendarle daje Londonova neprikrito topla ljubezen do psa; pisateljev poizkus, da nam kljub vsej fantazijski igri pove kaj več o »duši« te človeku tako priljubljene živali, ki spremlja vzhod in zaton njegovi civilizaciji že od prvega svita v pradavnih dobi, prilagojena njegovemu načinu življenja in voljna — v posebnih primerih — poginuti za blagor svojega dvožonežnega boga. Bralec se tudi na straneh »Jerryja z otokov« predaja sugestiji tako sretnega pripovednika, kakor je nesporno Jack London — eden najpopularnejših pisateljev našega časa, romannopisec, ki bi lahko rekel, če bi še živel, kakr nekoč Karel V., da v njegovem kraljestvu nikdar ne zahaja sonce, saj prebirajo njegove knjige po vsej zemeljski obli. Izredna vsebina in mikavno pripovedovanje zagotavlja »Jerryju z otokov«, ki ga je lepo poslcvenila pisateljica Katarina Špurova, veliko število hvaležnih čitateljev.

Čitalniška veseliga

Naša Drama je v zadnjih sezonah obnovila več na pol pozabljenih iger iz nebagate zakladnice slovenske izvirne dramatikc. Tako obnavljanje dramatskih stvaritev, izmed katerih je ta ali ona dossegla nekoč večji uspeh, kakor ga lahko

doživi v današnjih razmerah, je morda izraz zavestnega navezovanja na tradicijo, saj opažamo podobno vračanje k starim domačim delom tudi drugod, zlasti na pr. med Čehi. Z druge strani se na takih delih včas kar uspešno preizkušajo pomlajevalne metode, ki z njimi razpolagajo sodobni dramaturgi in režiserji.

Tudi četrtkova vprizoritvev Ogrincove veseligre »V Ljubljano je dajmo!« je bila v znamenju takega pomladitvenega poizkusa. Delo našega pisatelja iz šestdesetih in sedemdesetih let prejšnjega stoletja, l. 1879. v Vinkovcih (Slavonija) ugrlega Josipa Ogrinca sodi stilno v krog avstrijske dramatike in prvi polovici 19. stoletja, v šolo bolj Raimundove kakor Grillparzerjeve smeri, tem bolj, ker je Ogrinc nevtveto prevajal Raimunda. Raimundove veseligre so do neke mere dovršeni primerki tipično dunajske komike z njeno nezahtevno veselostjo, z voljo sitega in v vsakem oziru zadočenega človeka, da se nasmeje čemur koli, pa z zanimanjem za drobne zadeve rodbinskega življenja. Preveva jih lahna, skoraj zastrta pozicija neskrbnega malomešnega ali periferijskega sveta v času, ko so se največji življenjski problemi zmanjšali na nekaj zbanaliziranih verskih gesel, moralnih zapovedi in družabnega bontona tako zvanih boljših ljudi. Raimundov epigon Ogrinc je šel kajpak še nižje, saj je mogel v slovenskem svetu izbirati samo med samopasnimi malomeščani v naših malih mestih in trgih ter med »Ljubljanco, dolgo vasjo«. Kot sodobnik naše čitalniške kulture je mogel zlasti v veseligri »V Ljubljano je dajmo« včleniti v svoje delo duha in značilnosti naše čitalniške družbe.

Igra »V Ljubljano je dajmo« morda res nadaljuje Linhartovo tradicijo, toda če so pri začetniku slovenske dramatike kot sodobniku francoske revolucije odločali zapadni vzori, je bil Ogrinc že ves v družbenem ozračju notranjeavstrijske provincialnosti. V tej njegovi igri z zelo konvencionalnim motivom si stojita nasproti

Kronika

* **Zgodovina Rima.** Kraljevi Italijanski zavod za raziskovanje Rima sporoča, da bo v najkrajšem času izšel osmi zvezek zgodovine Rima, ki obravnava Rim v borbi z Bizancem in Langobardi. Knjigo je napisal Ottorino Bertolotti.

* **Pisatelj Giogioro Contri je umrl.** V Rimu je umrl pisatelj Cosimo Giogioro Contri, avtor kakšnih 20 zvezkov romanov in pesniških zbirk ter tuceta komedij. Po poklicu je bil advokat, v Firenci se je udeleževal tudi kot novinar, njegova ljubezen pa je veljala slej ko prej lepemu slovstvu. Pokojnik je ućakal 70 let.

* **Smrt Domenica Menghinia.** V Triestu je umrl gr. uf. Domenico Menghini, predsednik vzlicnega sodišća v Triestu v poklju. Pokojnik je bil izvrstan jurist in dober predstojnik podrejenemu uradništvu, ki ga je ohranilo v najlepšem spominu.

* **Velik sprejem pri svetem oćetu.** Te dni je sprejel sveti oće množico vernikov. Sprejem je trajal od 9. zjutraj do 13. Najprej je bilo sprejetih 4000 vernikov, med njimi 400 parov novoporočencev, ter 600 italijanskih in 50 nemških vojakov. V posebni dvorani je papež sprejel tudi skupino otrok. Z rekatirni verniki se je sveti oće pristrane razgovarjal, posebno se je opazilo, da je govorjal vojne ranjence in pohablence. Na koncu je zbranim vernikom podelil svoj blagoslov.

* **Nova komedija Elia Talarica.** Iz Rima poročajo, da je pisatelj Elia Talarico dovršil novo komedijo v treh dejanjih z naslovom »Tajni dnevi«. Komedija ima za snov zakonsko psihologijo ter se odigrava v meščanskih krogih.

* **Baterije za žepne svetilke.** Iz Rima poročajo, da so pristojni čimtelji vzeli v pretes vprašanje organizirane produkcije in prodaje baterij za električne žepne svetilke.

* **Predeleževanje krvi zaklanh živali.** V Rimu je izšel odlok ministrstva za poljedelstvo in gozdovalje, ki predpisuje postopek za predelovanje krvi zaklanh živali. Vsa kri se mora predelati za prehrano prebivalstva v odgovarjajoća živila. Za predelovanje krvi so pooblašćene posebne tvrdke, katere dolećijo oblasti v vsaki pokrajini posebej.

* **Smrten padec zidarja.** Tiletini zidar Enrico Falchetti iz Milana je padel z odra neke hiše, kjer je popravljajl pročelje, si zlomil tilnik in oblezel na mestu mrtve.

* **Smrtna nesreća zaradi vetra.** Zrtev nevarne nesreće je postal 64letni delavec Gaudenzio Rossellini iz Iscanobna. Mož je bil zaposlen z nekim popravilom. Nenadno

je potegnil veter in razbil šipo na strehi tik nad delavcem. Šipa je priletela v Rossellinija s takšno silo, da ga je vrglo vznak, pri čemer si je moć zlomil hrbtenico.

* **Smrten padec z okna.** 17 letna Ida Sbariglia v Rimu se je povzpela na okno, da bi ga osnažila, pri tem pa se je nagmala preveć skozi odprtino, padla na ulico in se ubla.

* **Med kosilom so ga okradli.** Alberto Marini ima svojo prodajalno modnega blaga v Genovi, Piazza San Matteo. Vsak dan opoldne je trgovino zaprl in oćel k obedu ter se vrnil ob 14. Ko se je te dni vrnil od kosla, je opazil, da so neznaki zilkovci izrabili njegovo odsotnost ter med časom, ko je obedoval, vliomli v prodajalno in mu odnesli raznih kravajl, rubecev in drugega modnega blaga za 20.000 lir.

* **Cigarji s okradili kmete.** Ciganska tolpa, ki se je ustavila v Predosu ob Liguriskem morju, je že več dni nadlegovala onćotne kmete, naj jim dovolijo nekaj dni odmora na njihovih zemljišćih. Kmetje so prvotlj v ciganske pršnje, toda dobli so za to slabo nagrado. Ko je tolpa ciganov izginila, je samo en kmet ugotovil, da mu je zmanjkalo 13 kokoši in 600 lir, drugemu kmetu so cigani ukradli 10 kokoši in 70 lir, tretjemu kmetu pa so odnesli 500 lir. Oblasti so tatinskim postopacem na sledu.

IZ LJUBLJANE

— **Nova grobova.** Za vedno je zapustila svojce ga. Kati Galčeva, po rodu Tometćeva. Zadela jo je srća kap. Za njo žalujejo sopro, 4 hćerke in drugo sorodstvo. K večnemu počitku so jo položili v petek dopoldne na pokopališču v Grosupljem. — **Umrla je gćd. Marina Zalesskijeva.** Na zadnji poti jo bodo spremili v soboto ob pol 16. iz kapele Sv. Petra na Žalah na pokopališće k Sv. Križu. — **Pokojnima naj bo ohranjen blag spomin,** njunim svojcem pa izrekamo naše iskrene soćalje!

— **Mirko Vujadinović.** Dne 17. t. m. je preminil v ljubljanski splošni bolnišnici po daljši mućni bolezni g. Mirko Vujadinović, kapetan bivše jugoslovanske vojske. Pokojnik je bil star komaj 57 let. Bil je po rodu iz Danilovgrada v Črni gori. V Ljubljani, kjer je služboval polnih 19 let, si je pridobil splošne simpatije ter nešteto iskrenih prijateljev, ki iz vsega srca obćalujejo njegovo prerano smrt. Mirko Vujadinović je bil vedno korekten, odkrit poštenjak, ki je živel le za svoj poklic in svojo družino. Bil je moć starega kova, zlata duša, karšnega je mećla roditi le kršna Crna gora. Skromnega in tñega moća ne bo mogel pozabiti nihće, kdor ga je imel prilike spoznati. Rajnik zapušća globoko ućalošće. No soprogo, hćerko profesorico Jano in sina Veselina. Naj mirno počiva v ljubljani slovenski zemlji, mi pa mu ohranimo najlepší spomin!

— **Spet nam je pošljalo sonce.** Po nekaj dneh deževnega vremena, ko nas je občival tudi sneg, se je nebo zjasnilo in pošljalo toplo sonce. Zračni tlak, ki je dosegel nevernavno višino, je že dva dni obetal izboljšanje vremena. V četrtek popoldne se je nebo res začelo polagoma jasnit in pozdravila nas je lepa mesećna noć. V potrdilo, da se je vreme res izboljšalo, je ležala v petek zjutraj gosta megla, ki se je v dopoldanskih urah dvignila, nakar nam je pošljalo sonce. Ozraće se je precej ohladilo. Najvišja temperatura v četrtek čez dan je znašala 4,6 stop. C, do petkovega jutra pa je živo srebro v toplomeru padlo na 4,2 stop. C. Barometer stoji visoko, tako da lahko upamo, da bomo ućili spet nekaj lepših sonćnih dni.

— **Koncertno občinstvo,** ki s tolikim zanimanjem poseća naše simfonice koncerte, prav vljudno prosimo, da zasede dvorano nekaj minut pred pol 7., kajti le tako je mogó toćni začetek in pravčasen konec ob tridesetih in 8. zvećer. Pri prvih koncertih je vladal v tem pogledu vzoren red pri zadržnem simfoninem koncertu pa je številno zamudnikov tako naraslo, da so onemogólj toćen začetek in motili izvajanje prve toćke. Zato opozarjamo, da bo toćno ob pol 7. zaprt dostop v koncertne prostore in bodo mogó eventualni zamudniki na svoje sedeže šele po prvi toćki ali v kratki pavzi, ki bo sledila Lisztu. Občinstvo ponovno prosimo, da pride pravočasno v koncertno dvorano VIII. simfonini koncert bo v ponedeljek 22. t. m. v veliki unijski dvorani pod dirigentstvom Draga Maria Šijanca in se bodo izvedla dela, ki so jih napisali: Weber, Liszt, Puccini,

Fibich, De Michelis in Čajkovski. Začetek toćno ob pol 7. uri.

— **Švigljeva razstava podaljšana.** Četrta umetnostna razstava slikarja Mitje Šviglje v Kosovem salcnu v prehodu Nebotićnika je podaljšana do 1. marca. Ščemer bo nedvomno ustrezno upodabljaljoćo umetnost ljubećemu občinstvu, ki si še ni ogledalo zanimivih del mladega likovnega umetnika. Švigelj je postavil na ogled 12 krajin, študij in figuralnih kompozicij.

— **Sindikar mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani obvešća cenj občinstvo,** da se bodo odrezki »H« od karte za mesec februar pobirali samo še v soboto dne 20. februarja. Članj sindikata morajo prinesiti v ponedeljek popoldne, do 6. ure dne 22. februarja, nalepljene odrezke »H« kot je doloćeno, v pisarno sindikata mesarjev. Obenem pa sporoćamo vsem članom, da se bo v soboto popoldne dne 20. februarja od 2. do 6. ure delil rić za krvavice.

— **Mali gospodar — žezga pozivata vse svoje člane,** da se takoj javijo v pisarni na Gallusovem nabrežju 33 (dopoldne in popoldne) in vzigne, o nove nabavne knjižice. Ob tej priliki je treba poravnati članarino. Zadnji rok prijave je 23. februar. Razdeljevanje krmil bo pravoaćasno objavljeno v časopisju.

— **Zahvala.** Vdova in sin pokojnega V. P. Firsova izražata iskreno zahvalo vsem onim prijateljem in znanecm, ki so najnega drugega papana spremili na zadnji poti ali sicer počastili njegov spomin. Sv. maša za dušnico se bo darovala v pravoslavni cerkvi Sv. Cirila in Metoda v nedeljo, dne 21. t. m. ob 11. uri dop.

— **Poslpanje ploćnikov.** Deževno vreme zadnjih dni je tako razmoćilo netlakovana cestišća in hodnike za pešće, da je obilica blata zlasti na periferiji oćeććala gibanje pešcev. Mestna občina je zaradi tega narećila svojim delavcem, naj s peskom posujejo prometnejše ploćike, ki so bili razmećčani. Južno vreme je tudi moćno razmoćilo Zvezdo. Noge mimoóćóh so se globoko vdrale v blato. Bistroumejšji meščani so se zaradi blata izgubljali v zvećer in so rajši naredili ovinek po gladko tlakovanem Kongresnem trgu. Tudi prehede skozi Zvezdo je dala mestna občina posuti z drobnjo lomljenim kamenjem.

— **Čišćenje kanalov.** Po mestu je v teku čišćenje podestnih kanalov. Nabrala se je precejšnja množina blata, kar je povsem razumljivo, saj je trajalo že dalj časa južno vreme, ki je poberalo umazani sneg, izdatni dež pa je temeljito spral cestišća.

— **Učenišće.** V ljubljansko bolnišnico so sprejeli zadnje dni več ponesrećencev. Z Dobrove so pripeljali z zlomljeno desnico

Italijanska podmornica se vraća s križarjenja po Atlantiku v svoje oporišće

13 letnega sina zidarja Vladimirja Čudna, 28 letni posestnik Ivan Anželj iz Trebnjega si je pri padcu zlomil levice. V levice se je vsekala 36 letna žena mizarja Uršula Klinarjeva iz Ljubljane. V domaći sobi je padla in si zlomila desmo noge 85 letna zasebnica Jozefa Blažonova iz Ljubljane. 24 letno ženo uradnika Elizabeto Klavžerjevo iz Ljubljane pa je ugriznil pes in ji poškodovajl desnico.

Današnja Anglija v besedi in sliki. O tej snovi je 17. t. m. predaval v Mariboru v okviru Heimatbunda norveški sportni učitelj Viljem Bjørnby, ki je ob koncu leta 1941. v gumijastem čolnici pobegnil iz Anglije. Brzi čoln nemške voje mornarice ga je v Rokavskem prelivu sprejel nase in tako je prišel Bjørnby v Nemćijo, kjer zdaj predava o svojih izkušnjah v Angliji ter predvaja zanimive slike.

Z Gorenjskega

Zborovanje vzgojiteljev v Kranju. Pred dnevi so se sešli vzgojitelji in vzgojiteljice kranjskega okoliša na delovno zborovanje. Okrožni vodja Stonner je pozdravil nove vzgojiteljice in šolskega svetnika Wüsterja ter podal pogled v razdobje zadnjih 10 let. Berta Krennova je predavala o pouku nemščine na ljudskih in meščanskih šolah. Okrožni sportni učitelj pa je poročal o delu na sportnem področju. Končno je govoril še učitelj Petersen o sodobnem risarskem pouku, šolski svetnik Wüster pa je podal smernice za pouk.

Leše so dohile elektriko. Pretekli teden je prvić zagorela električna luć v Lešah. Vaščani so bili nove pridobitve zelo veseli, kar je zlasti danes ob pomanjkanju petroleja razumljivo.

Na Brezjah je bilo v nedeljo zborovanje, ki se ga je udeležilo blizu 200 članov. Krajevni skupinski vodja Rindler je v navdušujoćimi besedami opisoval gigantsko borbo nemškega naroda za bodoćnost Evrope, borbo, katere sad bodo ućivala tudi bodoća pokolenja iz Brezj, Mošenj, Leš in Ljubnega.

Iz Spodnje štajerske

Zrelotni izpiti na mariborski višji šoli. Na Kernstockovi višji šoli v Mariboru so bili 12. t. m. zrelotni izpiti pod predsedstvom višjega šolskega svetnika Greila. Izpiti so napravili naslednji dijaki: Otmnar Bein, Vitold Bokzanin, Valter Brišnik, Edi Dermov, Iza Felberjeva, Oskar Hofstätter, Oton Krautinger, Šariota Nachtigalova, Eleonora Negrova, Maks Wolf, Elfrida Schererjeva, Ana Zolgarjeva, Margareta Stampachova, Irmaudent Terlikova, Gerhard Thalman, Franc Wiethaler in Ana Wressnerjeva.

Zlata poroka. Dne 12. februarja sta praznovala v krogu svojih dragih zlato poroko Karel in Marija Doberski iz Celja.

Tretji simfonični koncert v Mariboru bo priraven v sredo 24. t. m. zvećer v Götzovi dvorani. Nastopil bo orkester mestnega gledališća pod vodstvom glasbenega ravnatelja Hermana Frischa ter bo izvajal dela Mozarta, Brahmsa in Smetane. Kot solist nastopi violonist dr. Gerhard Galle.

Fotografski tečaj za začetnike v Mariboru se je prićel 19. t. m. v okviru Heimatbunda. Tečaj se bo nadaljeval 26. februarja in 5. marca v fizikalni dvorani glavne šole pod vodstvom okrožnega fotografskega vodje Riharda Perscheta.

O celjski grafici Veroniki je napisal razpravo vseučiljski profesor dr. Hans Pirchegger in jo objavil v mariborskem dnevniku od 17. t. m. V razpravi obravnava fantazijo in resnićne dogodke, ki se nanašajo na nesrećno Veroniko Desenišćko, katere usoda je obdelana tudi v pomembnih naših umetniških delih.

Nova mladinska knjiga
Svatba
MISKE MIKI

Pravkar je izšla v založbi Narodne tiskarne ljubka otroška povest znanega bolgarskega pisatelja Nikolaja Fola »Svatba miske Mike« s Pirnatovimi ilustracijami. Zgodba o prelepi

kitajski kraljićni in o pogumnem kraljeviciu Omarju, ki je bil ubil srno gozdne vile in se je zato moral kruto pokoriti, je tako zanimivo in priradno napisana, da jo bodo naši otroci brali z najvećjim ućitkom. Kraljevici Omar mora ubiti strašnega zmaja, da bo rešen svojega preklestva. Njegova usoda, ki je usoda miske Miki, njegovi boji in uspehi, spletke in dogodivščine na kitajskem dvoru pred tisoć in tisoć leti — to je že cel roman v obliki pravljice. Okusno opremljena v polpatino vezana knjiga je zelo poceni in stane samo

10 lir

GLEDALIŠĆE
DRAMA
Sobota, 20. februarja ob 17.30: **Mirandolina.** Izven Cene od 20 lir navzdol.
Nedelja, 21. februarja ob 14. **Dešeti brat.** Izven Cene od 15 lir navzdol. — Ob 17.30 v Ljubljano jo dajmo! Izven Cene od 20 lir navzdol
Ponedeljek, 22. februarja, ob 15: **Snegulčica.** Zaključna predstava za Gill.

C. Goldoni: »Mirandolina«. Komedija v treh dejanjih. Osebe: vitez Ripafatta — Jan, markiz Forlipopoli — Gregorin, grof Albafiorita — Verdonik, Mirandolina, krćmarica — Danilova, Hortenzija in Dejamira, gledališki igralci — Gabrijelćiceva in V. Juvanova, Fabricij, natarak — Gorinšek, vitezov sluga — Benedićić, grofov sluga — Podgoršček. Režiser: Jože Ković, scenograf: inž. Arh. E. Franz.

OPERA
Sobota, 20. februarja ob 17: **Janko in Metka.** Premiera Red Premierski.
Nedelja, 21. februarja ob 16: **Thais.** Izven Cene od 28 lir navzdol
Ponedeljek, 22. februarja: zaprto.

Opozarjamo na današnje premiero Humperdinckove opere: Janko in Metka. Libreto: Adelheid Wette, prevod: Niko Štrifot. Osebe: oće — Janko, mati — Polajnarjeva, Janko — Golobova, Metka — Mlejnikova, Hrustaj baba — Karlovecva, Troji moćek — Barbićeva, Rovi moćek — Urbaniceva. Angeli, zaćarani otroci. Dejanje se godi: doma, v gozdu in pred hišico Hrustaj babe. Dirigent: Niko Štrifot, režija in scena: Ciriil Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

bogat podeželski posestnik in trgovec Gašper Srebrin, ki mu je denar edino merilo ćlovešće vrednosti in njegova hći Marica s svojo vero v pravice ćlovešće srca: majhna zmeda z dvema snubecma obrne naposed Marićino zadevo tako, da zmagra srec in da dobi njeno roko mlad ljubljanski odvetnik.

»V Ljubljano jo dajmo« je igra, ki je prehodila že mnoge diletantske odre in ki po vsem svojem značaju ustreza idilićnemu razpoloženju dobrih časov, kakor kak zabaven roman-feljton. Njena spoznavalna ali etićna vsebina je v nekaterih najsplošnejših »luogi comuni«, njena zabavnost pa zmerna čeprav so nekateri prizori, zlasti razplet v tretjem dejanju, dokaj živahni in ućinkoviti. Njen karakterni humor je kar skromen. Tudi v sedanji dramaturški obdelavi režiserja Milana Skrbinšćka, ki je skušal to domačo dramatsko starino približati sodobnemu okusu, je ostalo marsikaj, kar gre prazno mlo nas ali nam celo vzbujajl izrazit občutek, da je pregnano in nezanimivo; tako so zlasti nastopi, posebej še samogovori, hlapca in kuharice pri Srebrinovi hi, ki sta v tej obliki: še ostanek stare komedije, v kateri so imeli posli aktivno vlogo. Nekoliko črtanja in še več zgostitve bi samo koristilo ućinku igre na mestih, kjer se — ponekod prav soćni — dialog razvijajl brez pravde dramatske razgibanosti. Tako vprizorjena Ogrinćeva veseloigra je danes zanimiva samo še v toliko, kolikor nam lahko prićara atmosfero nekdanjih etićaljskih časov, tedanje »probleme« in skrbli, tedanje družabne stike. noše in — ne v zadnji meri — Ogrinćev jezik, ki se je likal pod vplivom Levstikova in novićarskega kroga.

Režiser Milan Skrbinšek je kar se da poskrbel za tako vprizoritev. Posebna zašluga tega dolgoletnega režiserja in igralca je v tem, da nam obnavlja tradicijo domaće dramatikne in da »skrb« za kar moći verno odrsko podajanje kmećkega in malomestnega okolja. Zasedba vlog je prav

primerna. Cesarjev Gašper Srebrin je pomnožil že lepo vrsto njegovih podeželskih veljakov: na pol kmet, na pol malo-meščan, bahav in robot, vendar pa v svoji smešni ošabnosti naraven ćlovek in neke v srcu dober oće — to je Cesarjev Srebrin. Srebrinovo ženo Rotjijo, prijazno mamico, ki razume oće hćeri, zlasti še Marico in ne zametuje zeta odvetnika, igra s tolimi akcenti Polonca Juvanova. Mlajšo hćer Marico, naivno, življenja željno podeželsko dekle, ki je pritegne »bleske« etićaljskega okolja in ki najde v njem ženina po srcu, igra sveže in prikupno, kakor smo pri tej igralki vajeni. A. Levarjeva. Pridružuje se ji Starćeva v vlogi starešje sestre Cene Drenovec je na mestu v sicer konvencionalno orisani vlogi dr. Hinka Snoja. Pećek kot hlapca Pavle in Rakarjeva kot kuharica Neža delata mnogo hrupa, morda več kakor ga je treba pri obeh vlogah, ki sta že brez tega dramatsko malo pomembni in po svoji komiki prisiljeni; s tem pridržkom pa njuna vloga ustreza in vzbujajl galerijsko veselost. Košuta je izboren kot notar, čeprav po maski preveć spominja na predsednika kulturnega društva v »Velik-moću«. Nastopata še Gorinšek in Benedićić.

Veseloigra se zakljuć s petjem pesmi »Stoji, stoji Ljubljanca« in s presrćnim aplavzom, h »aterium« ne-malo pripomore, živavno tretje dejanje, ki za »se prenekatere vtolu mesto v prvih dveh dejanjih.

Naš jezik
Jezikovna paša
III.
25. Mati otroka vzame k prsim, ga ima pri prsih, ga vzame od prsi (enkrat) in ga odvstaj, kadar ga već ne doji.
»Je odstavila otroka s prsi« — mišljeno je, da je konćala z dojenjem.

S prsi vzamemo samo tisto, kar je na prsih — zizajoći otrok pa ni na prsih, marveć pri prsih!

26. Preproga iz trave je travnata.
»Izprosil sem si već travnih preprog«; »na tleh je ležala travna preproga.«
Travno je to, kar je del trave — **travna bilka, travno zelenilo.** Kar je pa iz trave, je travnato. Takisto: **slamnata streha** je iz slame; **oiz miza kamnata**, pravi narodna poveljka o mizi iz kamna. »Slamnata terasna prostiraća«; Levstik-Tolstoj »Ana Karenina«.

27. Besedeje = terminologija, izrazje = frazeologija; besedosllovje = nauk o besedju, izrazosllovje = nauk o izrazju.
»Dve nalogi: da gramatikó privede k duhu turškega jezika nazaj in da očisti besedni zaklad.« — »tvorba novega besedja.«
Tako razlaga nekdo novi pokret med Turki zaradi turšćine. Drugi stavek je pravilen, prvi čisto neslovenski. Po slovensko bi se glasil nekako takole: da gramatikó spet prilagodi turšćini (ali svojstvenosti turšćine) in da očisti besedje in izrazje.
»Besedni zaklad« je šolarska prestava nemškega Wertschatz.

28. Opeći teletino; okuhati govedino.
Ob praznikih se je včasih zgodilo, da so dohile naše gospodinje toliko raznovrstnega mesa, da ga ni bilo mogóe pravoaćasno pospraviti, in da je bila nevarnost, da se pokvari. Ker pa ni veće sramote za gospodinjo, kakor če pusti, da se jestvine pokvarijo, — sramota, ki ni manjša od one, kadar iz dobre moke napravi slab kruh — je bilo treba misliti na to, kako meso ohraniti. Če je bil mraz, je bilo to lahko; kaj pa, če je bilo vreme toplo? Tedaj so naše gospodinje šle in so teletino, svinjino in podobno nekaj časa pekle, govedino pa nekaj časa kuhale — zadnjo so okuhale, prvi dve opekle. Okuhale so najprej tudi staro kokoš ali starega petelina in ga potem spekle, pri čemer so

postrege najprej s kurjo juho in potlej s kurjo pećenko!

»Speći«, »skuhati« je mnogo već kot »opeći« — je pripraviti jestvino tako, da so takoj ućitne. »Prepeći« pa je toliko kot še enkrat speći (prepećeneć oziroma popolnoma speći (dobro prepećen kruh); »prekuhati« se pravi ali ponovno skuhati (prekuhana zelje je posebno okusno) ali skuhati nasploh v posebnih primerih (prekuhana voda, prekuhani instrumenti, prekuhani srnjakovi rogi). Lepo zapećen kruh je tisti, ki ima lepo skorjo, da kar hresta.

29. »Obsluhal mu je prsi ter mu obrčkal in otipal jetra.«
Ta Levstikov stavek v prevodu Ane Karenine me je prav posebno razveselil — bil bi v čast in ponos najtankoćutejšemu slovenskemu zdravniku!

Zdravniki pravimo, da avskultiramo srce, pljuća itd. pa tudi, da avskultiramo srćne zvoke, pljućne šume itd. V slovensćini pa to tvoje natančno razloćujemo: **organe osluškujemo** (podobno: ogledujemo, otipavamo, okušavamo, oovahavamo) ali po Levstikovem **obslušamo, obslušavamo; svokom in šumom pa prisuškujemo.**

Poleg avskultacije rabimo pri zdravniškem preiskovanju tudi perkusijo: organ perkutiramo — **ga pretkamo.** Levstikovo obrčkanje je kakor nalašč za »doloćiti meje organu s pretkanjanjem«, da doženeo, dali je povećan, sfrknjen ali pravšen, normalen.

30. Spoznam se v čem, spoznam se na kaj.
»Spoznam se malce v medicino«; v kognje se spozna«; »bolezen, ki se vanjo ne spoznam.«
Prav bi bilo: **spoznam se malce v medicini = v zdravstvu — spoznam se malce na to medicino = na to zdravlilo; spoznam se na konje; bolezen, ki se nanjo ali v njej ne spoznam.**

31. Jasna, mesećna noć
»Ta mladi hudić se izpoveduje svojih grehov v lunojasnih noćeh.«

Mondhelle Nacht prevajati z »lunojasna noć«, je pać nekoliko preveć po dobesedno! Slovenec pravi: **nebo je ćisto, jasno kot ribje oko — noć pa je jasna, mesećna.**

Dr. Mirko Černić

ZAPISKI

Pesmi Paula Valeryja v italijanskem prevodu. Pri Bompioniju je izšla zbirka pesmi znamenitega francoskega poeta Paula Valeryja v italijanskem prevodu Beniamine Dal Fabbro z naslovom »Gli incanti di Roma« pesmi tega poeta, ki ga nekateri omenjajo kot najbolj latinskega med sodobnimi francoskimi pesniki. Francosec Bruno ni navdušen za poezijo parišćkega »nesmrtnika«. Spominja se nekega Valeryjevega predavanja pred leti v Neaplju ter razgovora z njim in pravi tole: »Kar se tiče njegovega razlagljanja, je kaj malo preprićevalo, toda Valery je umel te stvari povedati: v tem je njegova skrivnost.« Tako je bilo tudi s samim predavanjem: lepe besede, pićla vsebina, in vendar: poslušalci so bili nad vse zadovoljni. Italijanski kritik nadaljuje: »Taki-to velja za Valeryja kot pisatelja. Kot pesnik izdeluje brezhibne stihe, ki se trudijo, da bi dali etitelju neko vizijo sveta, a je kar le mogóe nejasna; kot kritik se loteva zapletenih reći in sicer s pićlo logiko in preprićljivostjo vzlic tem svojstvom pa ima Valery tudi med italijanskimi intelektualci mnogo bralcev, ki ćislajo prav take motne in dvoumne pisateljce, obdarjene z malo stvarjalne in racionalne moći.« Ta skeptićni glas o Paulu Valeryju je glede na evropski sloves reprezentativnega pesnika vreden pozornosti, tem bolj, ker je v njem tudi zrna objektivne sodbe.

Doživljaj s krokodili

Taborišče ob Rufidziju

Največji nevarnost notranjeafriških voda, tako za ljudi, kakor za živali, ki prihajajo piti, so krokodili. Nekatere reke kar nargolijo teh nevarnih oklopnih kuščarjev. A med tista afriška vodovja, ki jih imajo največ, spada spodnji tok velike reke Rufidzija, ki se valja vsa rumena in blatna skozi ozemlje Tanganjike, preden se v močvirni delti izliva v Indijski ocean. Ta del Rufidzija je s krokodili naravnost okužen, na vseh sipinah jih je opaziti v vročem soncu, številne kakor debela posekanega gozda, ob vseh bregovih sušijo skozi mračno goščavo.

Svoj najnevarnejši doživljaj sem imel s temi požrešnimi, hudobnimi in vedno za napad pripravljenimi kuščarji pred nekoliko leti ob nadarskem rokavu velikega Rufidzija — pripoveduje znani etnograf p. of. E. Larsen.

Takrat sem prispel s petimi zamorci iz južnega Usarana v divjino spodnjega Rufidzija. Utaborili smo se ob malem pritoku Njaji, ki teče tam skozi step. Kakšne pol ure zgoraj leži ob tem pritoku zamorska vas Mboru. Dolgi, majavi čolni, ki si jih izključujejo domačini iz drevesnih debel, so pogosto plavalji po zelenih valovih rečice, bili so polni s sulicami oboroženih črncev. Toda le redkokdaj smo opazili kakšen takšen nesigurni čoln zunaj na veletoku.

Dolge, temne sence plavajo za čolnom

Zgodaj dopoldne sem se odpravil nekega dne s svojim glavnim stražnjem Matenom v zamorski vas, da bi se popeljal s takšnim čolnom na drugo stran reke. V čoln so poleg mene in Matema stopili štirje vasčani. Komaj smo odrinili ob brega, nas je zagrabil nagli tok in pod lahimi udarci vesel smo zdrseli kakor puščica po zeleni gladini. Izliva Njaja in velikega Rufidzija smo se bližali čedalje bolj. Že sem opazil prve nevarne prebivalce te reke. Pod gladino so se pojavile dolge, temne sence. Prepluli smo za njih ovinek, pred nami se je razprostiralo močvirje, široki Rufidzija. Na širni, rumeni vodni planjavi sem videl le kakšno peščeno sipino in poedine grmovnate otočke, skozi teniko meglico je bilo opaziti nasprotni breg kakor sivo progvo v daljni daljavi. Naš čoln se je usmeril v sredino odprtega vodovja in ko ga je zagrabil glavni tok, se je začel nenadno divje gugati. Moj pogled se je obračal neprestano na desno in na levo, kajti ob obeh straneh so nam sledile dolge, temne sence.

Udarec z nazobčanim repom

Tedaj je zavpil sprednji mož v čolnu: »Kubva, mamba kubva!« (Krokodili, veliki krokodili!) In že se je prikazala dolga, siva glava iz valov, v grozljivi bližini so se zasvetile požrešne, zelene oči. Zamorec pred menoj je tresel v svojem presenečenju ali pa v strahu pred nenadnim napadom z veslom po ogromni glavi. V istem trenutku je zalnel naš čoln s silovitim ropotom stražen udarec. Čoln se je nagnil tako, da je pljusnila voda vanj. Z bliskovito naglico so se zamorci vrgli na drugo stran, tako da smo navzlic smrtno nevarnemu gunganju vendar...

Osa

Osa se ni mogla odločiti ali naj sede na list, ali pa odleti naprej. Dekle je sedlo na klop in žalostno zavzdihnilo.

»Barbika! ... Barbika!« Mlad možki je prihitel za njo. Rjavi kodri so mu padali na čelo. Imel je mičen obraz.

»Zakaj mi sledite?« je vprašalo dekle ježno. Morala je biti vneto obiskovalka knemato-grafa, kajti blisk, s katerim ga je ošinila iz svojih sivih oči, in način, kako je s prsti živčno zabrcala po naslonišču klopi, vse to je bilo posneto do potankosti po junakinjah mgljajočega platna.

»Zakaj ste prav za prav hudi name?« je začel mladi mož. »Zakaj me ne pustite do besede?« Trilkrat sem vam hotel že povedati da ...

Preklinja ga je četrtič: »Ničesar nočem vedeti iz vaših ust. Saj me nič ne briga da dvo-rite gospé Potočnikovi. Res sem si predobra, da bi vam bila sama za mašilo. Ravnajte se, prosim, po tem ...

»Kaj pa govorite neprestano o gospé Potočnikovi? Ta me dolgočasno do smrti. Hudobno naključje je večkrat hotelo da sem ji na ulici prišel v roke, in ker nisem imel ravno nobene pravega izgovora ...

»Hudobno naključje ste vsekako poštono izkoristili. Celu uro ste bili z njo ... Toda nočem dalje o tem govoriti, nima nobenega pomena. Saj ostanete lahko popolnoma pri njej. Samo meni dajte potem prosim mir!«

»Dobro. Kakor želite. Nad mojo vsiljivostjo se gotovo ne boste več pritoževali. Odslej vam ne bom niti sledil niti vas nadlegoval.« Pokazal ji je hrbet in odkorakal s ponosno dvignjeno glavo.

Dekle je spremeniilo barvo. Oči so se ji zastrijele, ustnice so ji drgetale.

Osa je bila med vsem prepričanjem ostala mirno na drevesu. Ali je vse slišala in razumela? Ali ji je bilo preneumno in je hotela zagrat malo usode? Ali pa jo je bil sedaj v resnici zvalil črešnjeve cvet? Skratka zapustila je svoje mesto in si je hotela na poletu do drugega mesta očitno ogledati dekle, kajti zletela ji je v nevarni bližini mimo obraza.

Njeno brečanje pa je dekle tako prestrašilo, da je zavpilo na ves glas: »Milan! Milan!

Kakor vihar je pribrel potem je zkoristil ugodno priliko sedel poleg Barbike na klop in jo ovil z rokami. »Barbika ljubca moja, nikar se ne boj.« je prosil. »Saj sem jaz pri tebi!«

Osa je bila s svojim uspehom na videz zadovoljna. Sedla je na naslonišču klopi in se začela čediti in obračati. On pa je vzel časniki, ga zvaljal v nekakšni udrihaci in dejal pogumno: »Bom že pokazal teji pošasti da te je tako prestrašila!« Dvignil je oboroženo roko in zamahnil.

»Ali si jo ubil?« je vprašalo dekle občudujoče.

»Ah, ne, zverina se ne dá ujeti.« je odgovoril malo v zadregi.

Osa pa je sedela že davno spet na drevesu. Ker je znala misliti si je mislila: Nu, da bi bila morala vedeti. Ljudem napravi kaj doberga — takoj ti povmejo s hudobno. Drugič bom že pazila, da se ne bom vmešala v stvari, ki me ne brigajo. Ali pa: če bo že moralo biti — saj znam tudi piti!

le dosegli ravnotežje. Toda voda je pričela vreti v čoln, strašni udarec zobastega repa ga je bil preluknjal!

Zamorci so zmedeno kričali, potem so čoln v trenutku obrnili proti enemu izmed otokov sredi reke. Mel tem pa se je narobalo krug nas čedalje več krokodilov, čedalje pogostejše so se dvigale dolge, z ostrimi zobovi posejane čeljusti iz grozotnega vodovja. A tudi voda v čolnu se je dvigala čedalje višje. Zamorec so se napenjali z občupno silo, v divji naglici so stremeli s svojimi kratkimi vesli proti otoku. Kamero in daljnogled sem obesil na krstek jermen okrog vratu, puško sem zadržal z eno roko, da jo obvarujem mokrote, med tem ko sem se z drugo roko držal za čoln. Voda je bila v njem že tako visoka, da sem moral poklekati, sedeti mi ni bilo več mogoče.

Otoček smo dosegli v zadnji sekundi. Selo ko smo potegnili čoln na suho, smo opazili silno razpoko, ki mu jo je bil zadal strašni udarec kuščarja. A tedaj smo se zavredli tudi našega žalostnega položaja. Bili smo oddaljeni kakšnih tri sto metrov od našega brega, skoraj že v sredini veletoka. Zamorec so v zboru vpili proti bregu. Ko sem tega pregledal z daljnogledom, sem videl, da ni na njem niti enega človeka. Tudi našega taborišča nisem mogel odkriti, ležalo je za goščavo, še stotine metrov od reke.

Ujetniki hudčuevega otoka

Toda morali smo vse eno poskusiti, da dobimo pomoč z ene strani. Noč, ki bi jo prebril na tem ploščatem otoku, bi bila nedvomno naša poguba. V otoček se je zavedel vodni rovak in v njem je gomazelo krokodilov. Med tem ko sem tu napravil nekoliko posmetkov, so črnici neprestano vpili na ono stran. Nenadno me je Matem zagrabil za komolec. Iz temnega vodnega rokava za nama sta lezla dva ogromna kuščarja v našo smer. A še preden sta zapustila svoj element, je zagrmela moja težka mavzerica.

Siloviti udarci z repom so metali cele volne stebre v zrak, grmovje ob bregu je pokalo, istovremno je ves mračni vodni rovak grozotno oživel. Množice drugih kuščarjev so pripravale do obeh zadetih zverin in ju potopile v vodo, da ju tam požrejo. Ko sem se z daljnogledom spet malo razgledal,

sem se zgrozil. Cele procesije krokodilov so plavale v vodi naokrog in nas dobesedno oblegale, njih lobanje so bile obrnjene vse proti nam.

Ure so potekale v nesvestnosti, ki je uničevala živce. Črnici so se bili izkričali že do hrupavosti, in to brez vsakega uspeha. Strah, ki sem ga imel s seboj, je bilo seveda malo. Tem bolj me je mučilo zato vprašanje, da-li naj z vrsto strelcov priklidem svoje črne služabnike k bregu. V tiho, ki je nastajala, bi bili v tabodišču strele iz moje težke puške gotovo slišati. A če bi ne bilo uspeha in če bi morali prebiti noč na tem hudčuevem otoku?

Pri tem premišljevanju mi je šlo skozi glavo, da so krokodili ponoči še dosti bolj drzni in požrešni nego podnevi, prav gotovo bi nas napadli od vseh strani. Okoli nas je bilo na stotine teh zverin. Da bi tistih trideset nabojev, ki sem jih imel pri sebi, za takšno noč ne zadostovalo, mi je bilo jasno. Ko sem o tem spregovoril s črnici, so si bili takoj složni, da moram vse te naboj izstreliti, kajti čim bližja bo noč, tem bližji bo naš konec. Nisem se mogel odločiti, da bi ostal brez vsake obrambe. Ure so minevale, bilo je že pozno popoldne, še vedno smo čepeli na vražjem otoku. Tudi vsi naši poskusi, da bi zadelali razpoko v čolnu, so bili zaman.

Pet rešilnih strelcov

Sonce se je nihaló, sence so postajale že dolge. Tedaj so moji zamorci nenasledno poskočili in začeli z rokami divje mahati, med tem ko so poskušali v zboru kričati s svojimi hrupavimi glasovi. V trenutku sem dvignil daljnogled k očem in opazil dva čolna, ki sta daleč zgoraj plula po lesketavi gladini. Tedaj je zagrmelo iz moje puške zaporedoma pet strelcov. Matem je zavpil: »Odkrili so nas in že kažejo z rokami proti nam!«

Malo pozneje sta pristala oba čolna ob otoku. Bili so zamorci iz neke vasi ob veletoku, ki so se vrčali domov. Trilkrat so preveslali vso reko in potem smo bili vsi na onem bregu. Na širni stepi so ležale že prve večerne sence. Krokodili so plavali ob obeh čolnov in hlatali s smrtonosnimi čeljustmi, kakor da so besni nad usodo, ki jih je oropala sigurnega plena.

Car in Pavliha

Izprehaja se car, sreča Pavliho in ga v šali vpraša: »Kam greš?« Pavliha je bila slabe volje pa se je drzno odrezal: »Ne vem!« Car se je razsrdil, dal je prijeti Pavliho in ga zapreti v ječo. Po treh dneh je bilo carju žal, da je Pavliho zaprl. Napotil se je k njemu v ječo in ga vprašal: »Zakaj si mi ondan odgovoril, da ne veš, kam greš?« Pavliha odvrne: »Saj sam vidim, da nisem vedel. Kako bi bil mogel vedeti, da pridem v ječo!«

Nos in palec

Gregčev Matijček je za hišo polena klal, pa ga je zadela strašna nezdoga. Ko je jezen zamahnil s sekirjo v grčavo poleno, je sekira odletela na nogo in odsekala palec, s polena pa je odletela grča in Matijček resnično odbila nos.

O, jejmene kaj bo pa zdaj! Matijček pobere palec ob nog in odbiti nos.

»Le hitro k padarju.« velli oči Matijčku in ga ročno pelje tjakaj pol ure hoda.

»Bomo kar napravili!« meni bruhno, padar. »Hej, nos in palec prišljemo nazaj, pa bo vse pri starem.«

Siva siva pada Matijčku nos in palec — in se zmoti. Palec prišlje sredi lica, nos pa na nogo. Oboje trdno priveže s povojem, zato ni bilo kmalu opaziti zmotne.

Čez teden dni sta se hudi rani zacelili. Palec je bogme pritrsej k licu, nos pa k nogi. Ne, popraviti se ni dalo, kar je bil bruhni padar zamenjal.

Kako čudno je odslej moral ravnati Gregčev Matijček! Kakar se je hotel usekniti, je moral sezuti skorenj, in vsako nedeljo odškrtni noht, ki je poganjal na palcu sredi lica.

Taka je bila Matijčkova strašna nezdoga in padarjeva nagla zmeta.

Stara lisica in volk

Stara lisica sreča volka, ki jo zgrabi, da bi jo požrl. Lisica začne mijo prosti, naj jo pusti pri miru — stariko, ki nima drugega kakor kožo in kosti.

»Ako mi poveš tri take resnice,« reče volk, »da jim bom moral verjeti, te izpuštim!«

»Prva resnica je,« odgovori lisica, »da preklinjam trenutek, ko sem te srečala.«

»Dobro,« meni volk, »to ti rad verjamem.«

»Druga: ako te drugič srečam, želim, da te srečam slepega.«

»Tudi to ti moram verjeti.«

»Tretja: daj Bog, da pogineš in da ne pridem nikdar več s teboj v detjiko.«

»Res ti verjamem,« odvrne volk in smehljaje se zapusti lisico.

Sraka in njeni mladiči

Sraka je peljala svoje mladiče na polje, da bi se učili sami iskati hrane. A to mladičem ni bilo po godu; rajši bi se vrnili v gnezdo, zakaj mnogo udobneje je, če jim mati prinaša hrano v kljunu. »Deca,« pravi mati sraka, »dovolj veliki ste, da si lahko sami skrbite za hrano. Ko sem bila jaz tolikšna kakor vi, sem že davno sama skrbelo zase!«

»A lovec nas bo ustrelil!« so odgovorili mladiči.

»Ne, ne,« je dejala mati, »lovec potrebuje nekaj časa, da nameri puško — in če vidite, da jo dvigne, se brž podvzajte in zbežite!«

»A, kaj, če vzame lovec kamen in ga zažene v nas, tedaj mu ni treba meriti in mi smo izgubljeni!«

»Dovolj velike ste, da lahko pazite. Ako

vidite, da se lovec sklanja in pobira kamen, je treba bežati!«

»A kaj, če bi imel lovec kamen že v roki in se mu tako ne bi bilo treba skloniti?«

Tedaj je rekla mati: »Ho, kako bistro vprašujete. Po tem vidim, da znate dobro opazovati. A to je glavno — in zato si tudi lahko sami poiščete hrane za svoje zlodčke!« S temi besedami je hitro zletela visoko v zrak in pustila mladiče na polju. Hočeš nočeš so si morali ods'ndob sami skrbeti za hrano in za varnost.

Vljudnost

V majhnem mestecu so imeli bogatega, a izredno prijaznega župana. Nekot je prišel k njemu odlični gost v poset. Skupaj sta šla na izprehod, govorila o tem in onem, in gost si je ogledoval mesto. Ko sta tako hodila, ju sreča preprost kmetič. Župan se mu odkrije in ga pozdravi.

Odlični gost ga ves začuden pogleda in vpraša:

»Kako to, vi kot mestni župan se odkrivate preprostemu kmetu?«

»Zakaj pa ne?« odvrne župan. »Nočem, da bi bil preprosti kmetič, ki je imel slabšo vzgojo kakor jaz, vljudnejši od mene!«

Šaljiva vprašanja

1. V kateri liter ne moreš natočiti vina?
2. Na katerem lesu strgaš največ odpadlov?
3. Katero leto je najkrajše?
4. Katera mera je najnerodnejša?
5. Kateri novec je najslajši?

Odgovori

1. V so-liter.
2. Na p-lesu.
3. D-leto.
4. Za-mera.
5. Mali-novec.

Šale za male

Jurček, ki leži v postelji, zakliče: »Mama, ženjen sem!«

»Tih bodi in zaspi!«

»Ko sem pa ženjen!« kriči Jurček.

»Če ne zaspiš hitro, pojdem po palico!«

»Oh, prosim te, mamica, prinesi obenem še kozarec vode!«

Učitelj: »Kaj imaš nad seboj ob jasnem dnevu?«

Ivo: »Modro nebo in sonce.«

Učitelj: »In kadar dežuje?«

Ivo: »Dežnik.«

»Beli medvedje žive v najbolj mrzlih delih sveta,« pripoveduje učitelj. »Zakaj pa jih ni tudi v toplih krajih?«

»Najbrž se boje, da se ne bi stopili,« se odreže Jakec.

»Mamica, daj laro za ubogega dečka, da si kupi čokolado!«

»Kdo pa je ta deček?«

»Jaz vendar!«

Mali Branko se prvič pelje po železnici. Vlak je zapeljal v predor. Ko pripelje iz hriba, se Branko srečno nasmehe: »Vidiš, tetka, zdaj je spet jutro!«

Andrejček potrkra pri sosedovih: »Mama vas lepo prosim, da nam posodite svoj gramofon!«

»Ali imaste goste?«

»Ne, gostov nimamo, toda spati hočemo!«

Evropa ima več železa kakor Amerika

Čeprav se v teku sedanjih vojn iz razumljivih vzrokov ne objavljajo številke o industrijski in rudniški zmogljivosti vojujočih se držav, ni posebno težko uganiti, da je proizvodnja železa in jekla v Evropi večja kakor v Ameriki. Nemčija in njej pridružene države proizvajajo danes vsake vrste strojev, lokomotive, železne mostove, vojne in trgovske ladje vseh tipov in vsakovrstne tonaže. Ze to dokazuje, da je Evropa v industrijskem pogledu daleč pred Ameriko, ki se samo hvali s svojo produkcijo, v resnici pa je ne more dokazati.

Vesilam Osi je danes na razpolago 60% volframa na svetu. Nadalje obvladajo 30% svetovne produkcije kroma, 49% produkcije magnezija in najmanj 35% produkcije mangana. Vse te snovi so potrebne za proizvodnjo jekla in v tem pogledu ni torej nobenega pomanjkanja. Po drugi strani pa je res, da je ameriška industrija že davno prenehala izdelovati kovinske predmete za kuhinjsko rabo. Iz New Yorka je prišlo nedavno celo poročilo, da so morali zaradi nedostajanja jekla ustaviti gradnjo neke ladje. Kaj pomeni to v sedanjem času za Ameriko in Anglijo, menda ni treba razlagati.

Pomanjkanje jekla v Ameriki se čuti posebno zaradi kovin, ki rabijo za njegovo obdelovanje in med temi je volfram na prvem mestu. Do sedanjih vojn je imela Amerika v svoji oblasti 80% svetovne produkcije volframa ter je obvladala tržišča na Kitajskem, v Avstraliji in na Malaki. Zdaj so se vsi teh zakladov polastili Japonci, ki so izrinili Američane z njihovih postojank v Pacifiku. Da bi Američani zamašili vrzel, ki je nastala zaradi dotoka surovin iz krajev, ki so jih osvojili Ja-

ponci, pritiskajo z vso silo na Bolivijo in Mehiko, ki pa izvažata le neznatne količine surovin. Kar velja v tem primeru za volfram, velja v še večji meri za mangan. V mirni dobi Zedinjene države niso proizvajale nič več kakor 30.000 ton te rude ter so jo morali uvažati pol-druge milijon ton. Najbolj je zalagala Ameriko z manganom Sovjetska zveza, ki je pošiljala preko morja približno pol milijona ton mangana letno. Ta mangan so kopali večinoma pri Nikopolju, ki je zdaj v rokah nemške vojske.

Ze pred sedanjimi vojnami je dosegla produkcija železa v Evropi nad polovico svetovne produkcije. Odkar se je vojna začela se je to razmerje še bolj predrugačilo v korist osi Rim-Berlin-Tokio.

Odkar se je začela vojna proti Rusiji, so se zemeljski zakladi, ki so na razpolago Osi, silno povečali. Lahko se reče, da ima Nemčija zdaj v tem pogledu primat na svetu, ker ima v oblasti najbogatejše pokrajine. Poleg tega se je Nemčija okoristila s produkcijo v Franciji na Švedskem, na Norveškem in v Luksemburgu, da niti ne govorimo o zasadeni Rusiji. Ze leta 1938 je Nemčija proizvajala nad 23 milijonov ton surovega jekla in je s tem posekala proizvodnjo skupno Anglije, Francije, Belgije in Luksemburške. V zadnjih letih pa je dala premissljena organizacija v tem pogledu še večje uspehe. Tudi v Italiji je proizvodnja železa v zadnjih letih silno napredovala. Odkrili so nova železna železa, ki se intenzivno izkoriščajo, vsled česar se je produkcija dvignila. Tako se lahko reče, da je produkcija v kovinski stroki, ki je vojni industriji tako potrebna, v Evropi danes na visku in da državam Osi njih nasprotniki prav zaradi tega ne morejo do živca.

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

91. Kaj so v prejšnjih vojnah pri obvezovanju ran uporabljali kot nadomestek za vato?

92. Zakaj imajo v Parizu zelo mnoge hiše okna skrajno do tal?

93. Na Luni so do 7000 m visoke gore. Kako visoke bi morale biti sorazmerno najvišje gore na Zemlji?

94. Križanka

Vodoravno: 1. naredi, 5. zdravje, dobroti (latinsko), tudi rimska boginja, 9. kemični postopek z jedkimi snovmi, s katerim v kilnsarnah, a tudi silkarji in fo-

Danes poznamo okoli 30 povratnih kometov, pri nekaterih drugih je preračunano obdobje preveliko da bi se komet že lahko vrnil. Marsikateri komet je bil na poti od Sonca po kakšnem planetu odklonjen od prvotne smeri. Ta ali oni komet pa je doletela usoda, da se je razpršil v veliko manjših teles. Povratna doba najbolj znane Halleyevega komete znaša 6 let. Zadnjikrat smo ga videli leta 1910.

90. Za misleče glavo.

V eni uri in 36 minutah. Do tega rezultata pridemo s sklepom: Po dovodnih ce-

1	2	3	4	5	6	7	8
	9		10	11			
12	13					14	
15	16		17			18	19
20			21				22
23		24	25		26	27	
28					29		
30				31	32		33
34		35	36			37	
		38	39		40		
41	42					43	44
45							46

toografi izdelujejo slike, 13. mož, ki skrbi na pretiran način za čistočo jezika, 15. mokrota, 17. kratica za »in dalje«, 18. najvišji evropski ognjenik, 20. neke, nekatere, prve, 21. kaj po čakavsko, 22. možko ime, 23. pristaniško mesto v Kataloniji, 26. vrsta barvnega filma, 28. luka v mehiški državi Jalisco, 29. kameniti kost, figure, 30. tri 1, 31. tuja kratica za »pombo«, 33. glasbeni ton, 34. dva grška junaka iz trojanske vojne, 36. o, e, 37. t, č, j, t, 38. tretja premičnica v sončnem sestavu, 42. glasoslovje, 43. Arabci s starejšo obliko, 46. poganski bog.

Navpično: 1. množinska oblika glagola biti, 2. vzklík bolesti, 3. vrsta zelenjadi, 4. gredo (srb.-hrv.), 5. n, s, 6. pojdi (v ljudskem govoru), 7. naslonica, 8. znak za prvo, sorodnico zvepla, 10. vpitje, 11. junakinja Verdijeve opere, 12. rastlina, ki daje vlakna za izdelovanje konopcev, 14. žensko ime, 15. primerjalne dolžine in količine, 16. priprave za česanje 19. latinski: zraz za namerni sedanji, 24. znak za prvo, 25. italijanska kratica za delniško družbo, 26. c, k, 27. o, a, 31. pristaniško mesto na Aljaski, 32. preliv (prav za prav dva) v Vzhodnem morju, 35. dve mesti na Madžarskem, eno severozapadno od Budimpešte ob Donavi, drugo južno od Biatdelške jezera, 37. kazalni zamek, 39. isto kakor 20. vodoravno, samo v moškem spolu, 40. osebni zamek v sklonu, 41. kazalni zamek, 42. dva glasbena tona ali eden sam, 43. znak za prvo, 44. študij.

Rešitev nalog 18. t. m.

87. Vera v osebnega boga se imenuje teizem.
88. Skorja čmetovega drevesa daje zelo znano začimbo.
89. Tudi kometi (repatice) so kakor planete nebesna telesa, ki tekajo okoli Sonca. Snov, iz katere so kometi zgrajeni, je silno redka, zgrajen so kakor oblaki ali dim. Tako zgrajeno telo ima lahko veliko prostornino in razmeroma majhno maso. Kometi morajo na poti k Soncu in od Sonca mimo planetov ne da bi jih znatno motili v njihovem gibanju, dočim je obratno učinek planetov na kometni tir lahko zelo izdaten, da jih zaradi težnosti lahko tako močno odklonijo od prvotne smeri, da postane eliptični tir komete parabolski ali obratno.

Kometi, ki jih vidimo s prostim očesom, imajo skoraj vsi običajno značilno obliko. V glavnem sestoji komet iz ureh delov, ki pa n'so strogo ločeni drug od drugega: iz jedra, plašča ali kome, ki obdaja jedro, in repa. Rep je običajno obrnjen od Sonca in je tudi lahko razdeljen v več delov.

Svetloba kometov je v glavnem odbita sončna svetloba, vendar imajo kometi tudi samosvojvo svetlobo,

Drobne zanimivosti

Portugalski slave Galileja. Tudi na Portugalskem proslavljajo Galileja, in sicer so se začele proslave na znanstveni akademiji v Lizboni, kjer je predeval o Galileju italijanski akademik Severij. Tudi v drugih mestih bodo nastopili italijanski in domači predavatelji, ki bodo govorili o tem velikem možu.

Napoleonov testament. Pariški »Ouvret« poroča, da Napoleonov testament ni bil poslan v Berlin, temveč se nahaja na nekem varnem mestu v Franciji. Državni arhiv ve za ta kraj, a ga še noče izdati javnosti do konca vojne.

V drugem mesecu življenja ima pet zob. V Reccu pri Genovi je zraslo dva meseca stari deklici Enrico Ferroni 5 zob. Otrok je pri najboljšem zdravju.

Nove sončne pege. Astronomska opazovalnica v Pragi je odkrila novo skupino sončnih peg. Skupina šteje 17 peg, katerih vsake je tako velika kakor površina naše zemlje.

Loterijski dobitek po naključju. Kako se bosta usoda potegla z loterijskim igralcem, je poskusil Giacomo Veglio iz Vobarna pri Borgomaneru. Mož je stavlil v loteriji na tri številke, katere je zapisal na listek. Med temi številkami je bila tudi številka 31, katero so v loterijski poslovalnici zamenjali za številko 81. Veglio je opazil to pomoto šele tedaj, ko je dobil opozorilo, da je zadel 85.000 lir. Pomota pri zapisovanju števil v loterijski poslovalnici mu je torej naklonila dobiček.

Šest metrov dolgega kita so ujeli. Ribiči v Maccaresi blizu Rima so te dni lovili ogromnega kita, dolgega nad šest metrov, ki je našel predelec na plitvino in ni mogel ubežati nazaj v morje. Morskega velikana so potegnili na suho s pomočjo dolge vrvi. Riba se je z vso močjo umirala, ko so jo vlekli iz vode; neprestano je bila z repom besno okoli sebe, tako da so morali ribiči naposled polniti več tovaršev za pomoč. Ko so končno kita potegnili na suho, so ugotovili da tehtal nad 18 stotov. Kit takšnega obsega in teže je redka prikazen v vodah teh krajev.

SPORT

Nemški sport v totalni vojni

Omejitve v mednarodnem sportnem udeleževanju Nemčije

Dne 10. februarja t. l. je izdal nemški državni športni vodja von Tschammer o uvrstitvi športa v totalno vojskovanje naslednje naredbe:

- 1. Telesna krepitev naroda je važna za vojno in zato jo je treba gojiti s poudarkom in pospeševati v vseh pogledih.
2. Za ohranitev volje do dela in uspehov naj se izvajajo športne prireditve krajevnega in sosednega značaja, največ v okviru posameznih okrožij.
3. Vrhunske prireditve (meddržavni nastopi, mednarodna tekmovalna, prvenstvena tekmovalna za vsa država itd.) naj se odstavijo s poudarjenjem, ker vojaki na frontah niso več razpoložljivi, osebe pa, ki so na delu za vojno, ne bodo dobivale dopustov v te namene.
4. Prireditve poklicnih športnikov so brez izjeme prepovedane. Izvajanje športa kot rekreacije se v totalni vojni ne da zagovarjati.

K temu kratkemu, toda jedrnatemu besedilu naredbe, ki bo gotovo prinesla marsikatero omejitev v športnem življenju Nemčije in posredno — saj so nemški športniki s svojimi gostovanji drugod in množični vabilili drugih športnikov v svojo sredino dejali pobudo za živahno športno udeleževanje po vseh evropskih državah — tudi po ostalem evropskem svetu, so vsi nemški listi objavili mnogo tehničnih komentarjev, izmed katerih posamezno nekaj misli o tej spremembi tudi za naše čitatele iz lista »Frankfurter Zeitung«, ki pravi med drugim:

»V bodoče bo torej šport uspeval dalje, toda sremenil bo svoj okvir v skladu z važnejšimi nalozami, ki jih ima zdaj telesna vzgoja med narodom. Vse zunanje, vse, kar je služilo reprezentanci in sijaju na zunanje, je zdaj odveč. Stvari, ki so se v normalnih časih zdele neobhodno potrebne, zahtevajo danes izdatke in napore, ki jih ni mogoče spraviti v sklad z resnimi časi. Osredotočenje sil kratko in malo prepušča demonstracije posebne vrste kakor so razne reprezentativne prireditve, prepoveduje dalje v interesu vojnega gospodarstva dolga potovanja zaradi obremenitve prometnih zvez, ki morajo služiti samo preskrbi bojujoče se fronte, in prepoveduje slednje vse prireditve, ki niso namenjene toliko telesni okrepitvi, temveč samo željam po senzacijah ali pa materielnim računom določenih krogov. Vse to bo šport po zmagovitem miru spet lahko imel zase, toda sedanji čas zahteva, da je treba vse poenostaviti in združiti v tesnejši okvir.

Na stotine in milijone državljanov bo zdaj odšlo v vojno industrijo, kjer bodo prevzeli dela, ki jih niso vajeni in bodo zanje tudi fizično težja kakor so jih opravljali dozdaj. Tem ljudem bo treba ohraniti voljo do trdega dela in to bo tudi najvažnejša naloga, ki jo bo odselej imela opraviti telesna vzgoja pri nemškem človeku. Z drugimi besedami pomeni to, da bo število aktivno sodelujočih ljudi v športu v bodoče še večje, pri čemer pa bo udeleževanje v športu veljalo predvsem odmoru in olajšanju po težkem delu za vojno. Borbeni stran, ki je sicer v športu zelo velikega pomena, se bo morala začasno umakniti zahtevi, da je treba najprej ohraniti in še povečati delovno silo. Posameznik odselej ne bo več glavni predmet športnega zanimanja, temveč le še pripravljenost vsega naroda, da bo lahko svoje opeklenelne sile uperil na končno zmago.

Sportnim voditeljem po vsej državi bo zaradi teh novih nalog naraslo mnogo ne lahkega dela, toda idealisti v športu še nikoli niso imeli lahkih nalog in zato ni treba dvomiti, da bodo tudi to pot izvršili poslanstvo, ki so ga pred kratkim prejeli iz rok vrhovnega predstavnika nemškega športa, do zadnje podrobnosti. Seveda pri vsem tem ni nobene ovire, da bi se obenem vršila tudi prava borbeno tekmovalna krajevna in pokrajinska značaja, ki bodo prav tako ohranili svojo privlačnost za prijatelje športa.

Predvsem pa bo imela neomejene možnosti za borbeno tekmovalna doraščajoča mladina, ki ji udeleževanje v športu ni toliko prid zaradi športa samega, temveč se v njem prav za prav le pripravlja za vojaške spretnosti. Ta naloga, ki jo je že dozdaj vršil nemški šport, bo stopila po primernih sporazumih med voditelji športa in voditelji Hitlerjeve mladine zdaj še bolj v ospredje. Sadovi tega dela pa bodo prinesli koristi vsemu nemškemu narodu.

Čisto na kratko

Jeseniški boksarji hitijo od uspeha do uspeha. Zadnje nedeljo so doma nastopili proti Celovčanom ter s Pristovom, Zupanom, Razingerjem, Ažmanom in Balohom pospravili nekaj pomembnih zmag ali vsaj remisov, v terek pa so se postavili na okrognem prvenstvu v Celovcu, kjer so kar trije postali koroski okrogni prvaki, in sicer Zupan v welterski, Ažman v srednji in Baloh v poltežki teži. To nedeljo jih čaka že hujša preizkušnja na Dunaju.

Mariiborski železničari nogometaši so bili oni dan v gosteh pri svojih poklicnih tovariših na Dunaju. Izlet je bil prav prijeten, toda športni izid skoraj porazen. Tekma na zelenem polju se je končala nič drugače kakor z 11:0 za Dunajčane.

Stari norveški drsalec na daljave in svetovni prvak Engnestangen si tudi letos ni dal vzeti najboljših mest na državnem prvenstvu v hitrostnem drsanju v Oslu. Bil je prvi kar na štirih različnih proгах, in sicer na 500 m v 45,9, na 1500 m v 2:24,8, na 3000 m v 5:17,9 in na 5000 m v 9:08,3.

Tobak in kajenje

Prava o koristnosti in škodljivosti kajenja še danes ni dognana. V splošnem se lahko reče, da kajenje ni zdravo, po drugi strani pa tudi ni mogoče tajiti, da prinaša neke koristi, ki so podprte z zdravniškimi dokazi: Kajenje po jedi pospešuje prebavo in izločevanje slin. Razen tega pospešuje kajenje vsebino sladkorja in krvi, kar povzroča večjo elastičnost in dejavnost.

Te prednosti pa ostanejo v veljavi le tedaj, če človek zmerno kadil. Inhaliranje je prej ko slej škodljivo. Treba se je čuvati zlasti takšnega kajenja ki sprošča nikotin. Pri inhaliranju se namreč zasidra v pljučih desetkrat toliko nikotina kakor ob navadnem kajenju. Pušenje cigar in tobaka za pipo sprošča več nikotina kakor pušenje cigarete, ki se s tega vidika smatrajo za najnevarnejše pušivo. Toda tudi kadilci cigar in piparjev lahko kadijo na način, ki stedi njihovo zdravje. Treba je le skrbeti za to, da ima tobak ali cigara pravo stopnjo vlage, s čimer se temperatura zmanjša. Tudi ogibanje kajenja ogorkov (v zadnji tretjini cigare se nakopiči največ nikotina) in kajenje z ustniki napravljajo kajenje cigar koristno in zdravo. Pri cigaretah pa je konec cigarete brez nevarnosti, kakor je to ugotovil prof. König, vodja zavoda za raziskovanje tobaka v Forchheimu.

Tobačne rastline so v nekaterih deželah leta in leta uporabljali samo kot zdravilo. Danes se njih pomen mnogokje pretirava. Nikotin ima v vinarski stroki važno vlogo, ker služi za pobijanje kisline. V primeri z arzenom je to milejšje sredstvo ter ima to prednost da ne ostane v vinu. Tudi olje iz tobačnih semen ima neki pomen. Iz enega hektarja tobačnih rastlin pridobimo eno tono olja, ki je zelo čisto, v okusu celo boljše od olja iz oljnatih repice. Otrobi oljnatih zmc pa so uporabni za krmiljenje goveda, medtem ko se tobačna vlakna dajo s pridom uporabiti za izdelovanje papirja in nekaterih tkanin.

POZNAVALEC ZENSK

Krišpin Prilznik se že dolgo časa poteguje za roko lepe deklice Magdalene Lenetove, katere mati pa nikdar ne blagovoli dati blagoslova tej zvezi.

»Opustite vsako nadaljnje prizadevanje, gospod Prilznik,« reče gorbo, »moje hčerke ne dobite. Moj sklep je nespremenljiv!«

»Kako je krujo za mene,« odvrne zavrnjeni snubeč, »da ne izgubim samo izvoljenke svojega srca, nego tudi mladostno lepo taščo!«

»No,« nadaljuje gospa prijazenje, »si bom še premislila. Pridite zopet jutri!«

MOZ IZKUSTVA.

— Prijatelj, ali ste že čitali Dantejev »Pekel«?

— Nisem ga čital, ampak dvakrat sem bil že oženjen.

MOZ IN ZENA

»Blazen sem bil, ko sem se ženil s teboj.«

»Da, ampak jaz sem bila zaljubljena v te in tako tega še opazila nisem.«

Po najnovejši naredbi št. 15 Visokega Komisarja morete sedaj

VZETI VAŠ RADIJSKI APARAT IZ URADNE SHRAMBE ALI SI NABAVITI NOVEGA

Interesenti morajo vložiti prošnje za to pri Kr. Kvesturi.

Zaprositi morajo tudi oni, ki imajo dovoljenje za aparat, ker so ta dovoljenja z naredbo razveljavljena. — Rok za te prošnje je kratek in sicer le do 20. februarja t. l.

POJASNILA IN TISKOVINE DOBITE PRI TRGOVCIH Z RADIJSKIMI APARATI V LJUBLJANI.

Križem sveta

Tudi Japonci zapirajo bare. Iz Tokia poročajo, da bo Japonska vlada postopoma zaprla vse bare in luksuzne restavracije. Tudi kavarne, ki niso nujno potrebne, in čajnice bodo redurirali na najnižje število.

Od 130 tiskarn jih obratuje samo 15. Guverner za zasedeno Francijo je odredil, da se mora francoska tipografska stroka osredotočiti. V Parizu so doslej imeli 130 tiskarn, ki so tiskale dnevnik in revije. V bodoče bo zadoščalo samo 15 podjetij te stroke. Od 5.200 tipografov jih bodo okrog 1.500 zaposlili v vojni industriji.

Ognil se je potnik in zavozil v zid. 44-letni Giuseppe Brenna iz Stezzana pri Bergamju je te dni bil z avtomobilom na cesti, kjer je nenadoma ugledal pred seboj dečka, ki se ni utegnil umakniti vozlu. Dn se bi podrl fanta, je Brenna obrnil krmilo ter se zaletel v zid. Avtomobil se je zaradi sunka razbil, Brenna pa si je zlomil obe ključnici. Morali so ga odpeljati v bolnišnico.

Z vrelo mastjo se je oparila. Maria Milost iz Gargara se je sukala okrog ognjišča, na katerem je njena mati topila slanino. Z nepredvidno kretljivo je premaknila posodo z vrelo mastjo in se tako oparila, da so jo morali oddati v bolnišnico.

Egipt ima dve univerzi. Nedavno je bila v Aleksandriji odprta Farukova univerza. To je drugo vseučilišče v Egiptu. Prvega je ustanovil Farukov oče kralj Fuad v Kairu.

Latinita na slovaških šolah. Po poročilih nemških listov je bila na vseh slovaških šolah od 1. februarja letos uvedena enotna pisava in sicer latinica. Podobna je v Nemčiji uvedeni normalni pisavi in jo bodo uporabljali tudi pri pouku nemščine.

Ukraden les je prodal. Iz gozla inž. Gaetana Calvija v Carate Brianzi je že delj časa izgubljalo drevje za stavbni les. Lastnik je postal pozoren na tatvine in začel paziti, kdo mu hodi v škodo. Kmalu je zasačil tatu v osebi Eugenia Zimbaldija, ki je vlek el gozda 5/2 stotov mehkega lesa. Inženjer Calvi je tatu ustavil ter ga vprašal, od kod ima les. Zimbaldi se je zlagal, da ga je kupil od nekega Maria Vallija, ki so ga takoj zasiljali, pa je izjavil, da ni pri stvari nič udeležen. Zimbaldi je bil odveden pod ključ.

Padel je z višine 30 metrov in ostal skoraj nepoškodovan. Voznik Gerolamo Damonte iz Savone je te dni vodil svoje vozilo s konjsko vprego po ulici ter dospel na most, pod katerim teče druga cesta. Na ovinku so živali potegnile voz s takšno silo, da je voznik izgubil ravnotežje in padel 30 metrov globoko. Ljudje, ki so videli prizor, so bil prepričani, da je Damonte mrtev in so se silno začudili, ko so pristopili k njemu ter se prepričali, da je priletel tako srečno na tla, da se ni skoraj nič poškodoval. Dobil je samo malenkostne praskne, zaradi katerih mu niti ni bilo treba iskati zdravniške pomoči.

Rojstva hiša maršala Focha v Tarbesu je postala last francoske države. Zapora jajc. Uradni list rimske vlade objavlja ministrski odlok, ki urejuje zbiranje, hranjenje in razdeljevanje jajc. Vsa jajca, domača ali uvožena, so na razpolago ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo in sicer za kritje potreb oboroženih sil in civilnega prebivalstva. Izvzeta so samo jajca za valjenje in jajca, namenjena za hrano gojiteljem perutnine.

Morda še ne veste,

— da je bil Napoleon zelo slab kadilec. V Egiptu je poizkusil kaditi muslimanom na ljubo, a se mu ni posrečilo priprigati pipe. Kadar mu je šah daroval prekrasno pipo, mu jo je moral prižgati njegov služabnik; — da so prašiči prav tako navdušeni za slanino, kakor konji za sladkor in ovce za sol;

Zanimivosti

V letih 1909 do 1913, je bilo v Evropi zasejanega z oljarcami 825.000 ha polja. Po vpreček je znašal v letih 1935 do 1937 okrog 1,5 milijona ha, leta 1938 — 1,73, leta 1939 pa 1,7 milijona. Novi oljari, ki ju Evropa prej ni poznala, sta soja in ricinus. S sojo je bilo leta 1939 zasejanega 130.000 ha, z ricinusom pa 17.000.

Koruzi ima mnogo več redilnih snovi kakor ječmen in oves. Na metrski stot odpadde pri koruzi 81,5 kg redilnih snovi, pri ječmenu 67,9, pri ovsu pa 59,7. Na enaki površini nam vrže koruzi dvakrat toliko krme kakor ječmen ali oves, poleg tega je pa še neprimerno bolj redilna.

Številno živalskih škodljivcev, ki ogražajo rastline, je izredno veliko. 21 vrst žita in krmilnih rastlin ima 558 škodljivcev, 160 vrst sadja pa nad 1.600. Še več je gozdnih škodljivcev — 14 različnih vrst dreves ima okrog 4600 škodljivcev.

Rumunija ima doslej najmanjši povprečni pridelek žita na hektar in sicer 1.000 kg, rumunske krave dajejo letno povprečno 1.200 kg mleka, ovce pa po 2 kg volne. Pridelek žita hoče dvigniti Rumunija na 1.500 kg, krave naj bi dajale v bodoče po 2.000 kg mleka, ovce pa najmanj po 3 kg volne.

Vzhodne pokrajine, kjer živi okrog 70% prebivalstva na kmetih, so tipično agrarne. Težišče kmetijske proizvodnje je bilo zlasti v Baltičkih deželah na živinoreji. Živine pred kmetje tam več kakor prašičev. Pred sedanjo svetovno vojno so izvažale bivše baltičske države Litva, Letonika in Estonika letno nad 40.000 ton masti, 20.000 ton mesa in okrog 8.000 ton jajc.

25 letnica »MER-a«

Nemški Srednjeevropski tujsko prometni urad (MER) je bil ustanovljen 31. januarja 1918. Najprej se je imenoval »Deutsche Reisebüro«, toda kmalu je razširil svoje delovanje tudi preko meja Nemčije. Že prvo leto so se mu priključili madžarske državne železnice, madžarski tujsko prometni urad in avstrijski tujsko prometni urad. Bil je bil izpremenjen naziv v MER (Deutsches Mitteleuropäische Reisebüro). Urad je dobil izključno pravico do prodaje voznih listkov izven kolodvorov in v inozemstvu je ustanovil mnogo podružnic. Urad prodaja vozne listke in daje potujočemu občinstvu vse potrebne informacije. Ker je obe nalogi vzorno izpolnjeval, je kmalu zaslovel ne samo v Nemčiji, temveč tudi v inozemstvu. Njegov delokrog je zelo obširen. Pred vojno je imel v Nemčiji sam nad 230 podružnic, z inozemskimi vred pa okrog 1000. V Nemčiji je prodal letno okrog 6 milijonov voznih listkov, informacij je pa izdal nad 7.000.000. Ze iz teh podatkov je razvidno, kako obširno in važno je delo te ustanove.

Mešani zakoni na Madžarskem

»Magyar Ország« je objavil statistične podatke o židovsko madžarskih mešanih zakonih v zadnjih šestih letih. Sklenjenih je bilo 3596 takih zakonov. Leta 1936 je bilo na Madžarskem sklenjenih 725 zakonov, lani pa 505. Gre za zakonske zveze med enim zakoncem krščanske in drugim židovske vere. Lani je pa madžarska vlada židovsko krščanske mešane zakone prepovedala.

Enotni čevlji na Madžarskem

Zveza madžarskih trgovcev z usnjem je odločno nastopila proti zahtevam damske mode, ki ne računata s sedanjimi razmerami, temveč gre s svojimi kapricami mnogo predaleč. V vojnem času je glavno, da majo ljudje trpežne čevlje, ni se pa treba ozirati na muhasta moda in njene pretirane zahteve. Trgovci z usnjem se bodo obrnili na vlado s prošnjo, naj ukrene vse po potrebo, da se bodo smeli izdelovati samo enotni čevlji.

Potovanje v starih časih

V starem veku se promet še daleč ni razvijal tako hitro kakor zdaj. Potovanje ali prevoz na večje daljave je zahteval mnogo časa. Prevoz paketov iz Srednje in gornje Italije do Bodenskega jezera je trajal navadno čem dni, do Augsburga pa 10 do 11 dni. Kdor je hotel potovati iz Verone v Regensburg je moral biti na potovanju 14 dni. Potovanje iz Rima v Leyden na Holandskem je pa trajalo 34 dni.

Po 27 letih iz ujetništva

Madžarski delavec Andres Trenkovic je vrnil te dni iz Rusije, kjer je prebil celih 27 let v ujetništvu. Ujet je bil leta 1915, ko mu je bilo 24 let. Te dni se je vrnil v svoje rojstno mesto Ketskemet. V Rusiji se je poročil in nazadnje delal v Kijevu. Bil je pa že doma poročen in n njegov sin je delavec v Nemčiji, drugi pa služi pri vojakih. Trenkovic se pripeljal iz Rusije ženo in 12 letnega sina.

Umrla nam je naša ljubljena hčerka, gospodična

MARINA ZALESKI

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, dne 20. t. m. ob 1/4 4. uri popoldne z Zal — kapele sv. Petra — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. februarja 1943.

Žalujoci ostali

FRANCE NOVSÁK:

11

Nemir srca ROMAN

»Stopite no dol, da se kaj pomeniva. Napraviva sprehod!«

»Tako pridem,« je odvrnila in čez trenutek je že stala pri njem.

Hitro sta zapustila vas in odšla čez polje. Kristina je molčala, kakor da razmišlja.

»Ali ste še kaj hudji name, dekletca?« jo je podražil.

Nasmejala se je.

»Na vas bi se človek težko jezil. Mislim, da vas bom odselej lažje razumela.«

»Pri meni pač ni mnogo razumeti. Takšen sem pač, da zahtevam od ljudi, predvsem pa žensk, naj mi kažejo vselej svoj pravi obraz. To menda ni tako huda napaka.«

»Napaka morda ne, toda vseeno ste strašno zahtevni. Pomislite, kaj bi dejali vi, če bi jaz isto zahtevala.«

»To lahko storite, kajti jaz sem vedno isti, človek brez razvitih čustev, ki se ne spremeni ob vsaki priliki.«

Kristina je obstala.

»Tega vam ne verjamem,« je dejala s poudarkom.

»Kakor hočete.«

»Ne verjamem,« je dejala z istim poudarkom, »ker vem, da je vsak človek sestavljen iz telesa in duše. Telo je snov, duša pa predstavlja čustveno življenje. Mar ni tako?«

Zahotelo se mu je, da bi jo razdražil.

Bila je tako mlada, da se je nehote spomnil na svojo prvo študentovsko ljubezen. Bil je tedaj v peti gimnaziji, ona pa je bila trgovska vaujenka. Bila je nedolžna kot cvet na polju. Seveda ni bilo med njima ničesar razen nekaj plahih poljubov. Pa še za te si je silno očitala.

Kristina je bila sicer iz drugega testa. Bila je pač razvito dekle, živahna in precej samozavestna. Jak in smeh sta se menjavala pri njej kot pri otroku.

Opazovala je Rudolfa skoraj preveč vidno. Sama s seboj je bila nezadovoljna, ker se nasproti njemu ni znala premagovati.

Polja je bilo zdaj konec in pričeli so se travniki. Nekaj govedi se je paslo tam, daleč vsaksebi. Drobna pastirica je tekala za telikom, da je preganjala časa.

Na desno so bili sedaj griči in hribi s cerkvicami, na levi pa vrbe, ki so dale slutiti potok v bližini.

Kristina je zavila proti vrbam.

»Kam pa me vodite, Kristina?« ji je mežikal brez vzroka.

»Če greva četrt ure v tej smeri, prideva do reke. Tam je tako lepo. Lahko bova počivala.«

Rudolf je spregledal njene misli. Odgovoril je navidez zdoččaseno.

»Prav za prav imam tudi jaz rad bregove potokov. Danes se mi bo še posebno prilgelo, ker sem nekoliko truden.«

Njegove oči so se ustavile na njenem telesu.

Gledal jo je mirno. Izza naočnikov je opazoval njeno mahoma spremenjeno vedenje.

Bila je videti razburjena.

Rudolfu se je zadelo čudno, da sili z njim v samotno, na breg reke, ki le redko na svoji poti sreči samotnega sprehajalca.

Medtem pa je že zaslišal rahlo butanje vode ob ovire, ki jih povzročijo povodnji in deževja. Razbite deske, ki jih ustavijo vrbe s svojimi vejami, rogovile in blato, ki se vsega oprijemlje. Na bregu sta se ustavila. Vrbe so rasle ob vsej reki v majhnih razdajah.

Kristina je sezula čevlje, dvignila krilo in zabredla v vodo. Njeno čofotanje v vodi se je čulo. Nenadoma jo je opazil Rudolf že na drugem bregu.

»Ali ne pojdate za mano?« je klicala.

Sezul se je še on in prekoračil reko, ki pa ni bila globoka. Na najglobljem mestu mu je bila komaj do koler.

Ko je prispel na drugo stran, ni bilo Kristine nikjer. Slišal je le njen glas, toda zvenel je tako čudno, da ni vedel, odkod prihaja. Kakih sto korakov od brega je stalo samotno, košato drevo. Tam jo je upal najti.

Res je ležala tam, na pokošeni travi, v senci, ki je bila zdaj že prijatna. Upirala je vanj svoj od veselja in skritega vznemirjenja zardeli obraz.

Stal je in jo gledal. Čevlje jo zagnal daleč proč, kakor da se hoče spustiti tako kakor si je zamišljal še v mestu popolno sprostitve, ne glede na družabne zahteve.

»Takišni ste mi všeč, Kristina,« je dejal veselo. Ni mu ušla njena zahvala iz oči.

»Rada bi,« je povzela, »če bi mi sedaj pripovedovali kaj iz svojega življenja. Vaše življenje me pa še prav posebno zanima, ker —«

Tu je obtičala.

»Ne ustavljajte se!« je bodril in se vleegal zraven nje. »Rad vidim, da se vam beseda ne zatika. Saj sva tovariša.«

»To je res, a jaz sem vendar ženska,« je odgovorila. »Ženske nekaterih stvari ne moremo govoriti.«

»Ne bom vas silil, če nečete,« je sklenil. Ležal je na hrbtu in zrl v nebo, kjer je veter prepeljal bele oblake sem in tja.

»Če bi radi kaj vedeli o mojem življenju, Kristina, pogledajte samo te oblake! Veter jih žene sem in tja. Nikdar niso dolgo na istem mestu. Z mojim življenjem pa je ravno tako. Hodim sem in tja, se srečavam s sncem in se spet oddaljim. To je vse in strašno nezanimivo.«

Globoko je zadihala.

»Oblaki pa doživljajo na svoji poti marsikaj. Gledajo na zemljo in vidijo, kako živijo ljudje. In tudi vi ste na svoji poti kaj doživeli.«

Obrnil se je tako, da je videl njen profil. Njegov pogled je vdano vpiljal lepoto juljskega dopoldneva.